

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

**Verslag over de doorlichting van GO! atheneum Unescoschool Koekelberg te
KOEKELBERG**

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Instellingsnummer	41632
Instelling	GO! atheneum Unescoschool Koekelberg
Directeur	Serge ALGOET
Adres	Felix Van De Sandestraat 17 - 1081 KOEKELBERG
Telefoon	02-468.20.40
Fax	02-468.36.29
E-mail	serge.algoet@kakoekelberg.be
Website	http://www.kakoekelberg.be
Bestuur van de instelling	GO! scholengroep Brussel
Adres	Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE
Scholengemeenschap	SG GO Brussel
Adres	Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE
CLB	GO! CLB Brussel
Adres	Dieleghemse Steenweg 24 - 1090 JETTE
Dagen van het doorlichtingsbezoek	27-01-2014, 28-01-2014, 29-01-2014, 30-01-2014, 31-01-2014
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	31-01-2014
Datum bespreking verslag met de instelling	19-03-2014
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Christian POTLOOT
Teamleden	Ria COENEN, Serge SAUBAIN, Erik VAN NIEUWENHUYZE, Trui VAN RIE, Liesbet WAUMANS
Deskundige(n) behorend tot de administratie	NIHIL
Externe deskundige(n)	NIHIL

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING.....	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	7
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	7
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	7
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....	8
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	8
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	8
3.1.1.1 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET).....	8
3.1.1.2 Aardrijkskunde In de eerste graad A-stroom, in aso tweede graad en in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wetenschappen, Latijn-wetenschappen, Moderne talen-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde (leerplannen 2010/008, 2002/001 en 2007/046).	9
3.1.1.3 Economie in de eerste graad A-stroom in de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan 2006/001).	11
3.1.1.4 Latijn in de eerste graad A-stroom in het keuzegedeelte van 1A en in 2A in de basisopties Grieks-Latijn en Latijn (leerplan 2008/003).....	12
3.1.1.5 Techniek in de eerste graad A-stroom (leerplan 2010/006)	14
3.1.1.6 Wiskunde in de eerste graad A-stroom (leerplan 2006/005)	15
3.1.1.7 Economie in aso tweede graad in de studierichting Economie (leerplan 2006/155)	17
3.1.1.8 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso2 en aso3 in de studierichting Humane wetenschappen (leerplannen 2006/019, 2006/022, 2006/040, 2006/049)	20
3.1.1.9 Latijn in aso tweede graad in de studierichtingen Grieks-Latijn en Latijn; Grieks en Latijn in aso derde graad in de studierichtingen Grieks-Latijn, Grieks-wiskunde, Latijn-moderne talen, Latijn-wetenschappen en Latijn-wiskunde (leerplannen 2008/015, 2008/023 en 2010/033)	24
3.1.1.10 Economie in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Economie-wetenschappen en Economie-wiskunde (leerplan 2006/042).	25
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid , veiligheid en hygiëne'?.....	27
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	27
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	28
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	29
4.1 Leerbegeleiding	29
4.2 Evaluatiepraktijk	30
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	34
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	37
6.1 Wat doet de school goed?.....	37
6.2 Wat kan de school verbeteren?	37
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	38
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	39
8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING.....	40

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.

De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Het GO! atheneum Unescoschool Koekelberg bestaat uit een eerste graad en een bovenbouw. Het atheneum organiseert de eerste graad A-stroom en de meeste aso-richtingen in de Felix Van de Sande straat te Koekelberg. Het organiseert tevens op de campus De Toverfluit te Sint-Jans-Molenbeek de basisoptie Latijn. Er is echter geen verdere verbondenheid, noch samenwerking tussen beide scholen. Zij profileren zich elk met hun eigen aanbod en onderwijskundig beleid. Om een totaalbeeld te hebben van de eerste graad, wordt dit verslag dus best samen gelezen met het verslag van de campus De Toverfluit. Waar nodig wordt dit in de deelverslagen verder verduidelijkt.

De school wordt geleid door een directeur die in zijn taak wordt bijgestaan door een beperkt middenkader. Door de goede bereikbaarheid van de school aan de buitenrand van de stad rekruteert ze haar leerlingen niet alleen uit de onmiddellijke, maar ook uit de ruimere omgeving. De laatste jaren kenmerken zich door een toename van het leerlingenaantal. Aansluitend bij het pedagogisch project van het gemeenschapsonderwijs heeft de school als missie haar leerlingen vertrouwd te maken met het UNESCO-gedachtegoed. Verder wil de school vanuit haar totaalvisie en haar studieaanbod de leerlingen voorbereiden op hoger onderwijs.

Uit het erkenningsonderzoek blijkt dat de kwaliteit van de leerprestaties voldoet voor een aantal doorgelichte vakken. Dit is niet het geval in de eerste graad voor techniek op de campus Koekelberg en voor Latijn in de basisoptie Latijn op de Campus De Toverfluit. Een afdoende leerplanrealisatie kan evenmin aangetoond worden voor cultuur- en gedragswetenschappen en economie in de tweede en derde graad aso. De tekorten zijn voornamelijk te wijten aan een onvoldoende leerplangerichtheid, waardoor zich hiaten voordoen op het vlak van het onderwijsaanbod en de evaluatiepraktijk.

De school heeft nog onvoldoende systematisch aandacht besteed aan een kwaliteitsvolle invulling van de vakoverschrijdende eindtermen (VOET). Ze streeft niet met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na en levert weinig ondersteuning voor het uitwerken van een hanteerbare strategie. De school kan bijgevolg haar inspanningsverplichting ten aanzien van de VOET in onvoldoende mate aantonen.

De school is, in afwachting van een nieuwbouw, sinds 1 september 2012 gehuisvest in de voormalige gebouwen van de Hogeschool Universiteit Brussel. Hoewel het beleid inspanningen levert voor het verbeteren en verfraaien van de infrastructuur, blijken uit de resultaten van beschikbare controles van de interne en de externe diensten nog een aantal tekorten op het vlak van bewoonbaarheid en veiligheid van de leer- en werkomgeving (BVH). Zo kan de school geen recent brandpreventieverslag voorleggen. Dit geldt ook voor de keuringen van de brandblussers, stookinstallatie en hoogspanningscabine. Reeds tijdens de doorlichting werden de nodige stappen gezet om deze tekortkomingen op te lossen.

Door bovenstaande tekorten voldoet de school niet aan alle erkenningsvoorwaarden en brengt de onderwijsinspectie een in de tijd beperkt gunstig advies uit.

Het kwaliteitsonderzoek met betrekking tot de leerbegeleiding geeft aanvullende verklaringen voor de bevindingen van het erkenningsonderzoek. De leerbegeleiding is vrij doelgericht en structureel uitgewerkt met aandacht voor preventieve en curatieve elementen. De school biedt een gamma van curatieve begeleidingsinitiatieven aan. Zo investeert ze onder meer in uren voor studieondersteuning en remediërslessen. De taalbeheersing van het Nederlands wordt in kaart gebracht op basis van een diagnostische test waarna de remediëring gebeurt via uren taalsteun. Ook andere initiatieven en projecten ondersteunen de taalvaardigheid Nederlands, onder meer een posterproject met schooltaalwoorden en de leerbegeleiding. De doorlichting wijst echter uit dat de aandacht voor en de kwaliteit van de uitwerking van de preventieve leerbegeleiding nog sterk leraarafankelijk is. Door haar voortdurende aandacht voor het welbevinden van de leerlingen is het schoolbeleid erin geslaagd een aangenaam leer- en leefklimaat te creëren.

De recente beleidsmatige aansturing heeft er nog onvoldoende voor gezorgd dat alle vakgroepen zich met de nodige diepgang buigen over hun evaluatiepraktijk. Zo zijn er niet in alle vakgroepen gelijkgerichte afspraken, is de evaluatie niet altijd evenwichtig gespreid over de leerplandoelen en is het beheersingsniveau niet voldoende hoog. Problematische resultaten resulteren doorgaans wel in een remediëringaanbod, maar hier laat de school regelmatig na om dit zorgvuldig te registreren en inhoudelijk te evalueren. De rapportcommentaren zijn doorgaans opbouwend en positief geformuleerd, maar een correcte analyse van de leervorderingen ontbreekt doorgaans.

De schoolleiding heeft ten aanzien van een aantal aspecten van de schoolwerking reeds de nodige veranderingen op gang gebracht. Zelfevaluatie en kwaliteitsbewaking van de vakgroepwerking vormen nog een belangrijk werkpunt. Om de tekorten vastgesteld tijdens de doorlichting weg te werken blijft het voor de school nog een hele uitdaging om de vertaling van de prioriteiten en de aanwezige visies om te zetten in acties op lange termijn.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 1 A	aardrijkskunde, techniek, wiskunde	Latijn
Graad 1 Grieks-Latijn	aardrijkskunde, techniek, wiskunde	Latijn
Graad 1 Latijn	aardrijkskunde, techniek, wiskunde	Latijn
Graad 1 Moderne wetenschappen	aardrijkskunde, techniek, wiskunde	economie
Graad 2 ASO Economie	aardrijkskunde	economie
Graad 2 ASO Grieks	aardrijkskunde	
Graad 2 ASO Grieks-Latijn	aardrijkskunde	Latijn
Graad 2 ASO Humane wetenschappen	aardrijkskunde	cultuurwetenschappen, gedragswetenschappen
Graad 2 ASO Latijn	aardrijkskunde	Latijn
Graad 2 ASO Wetenschappen	aardrijkskunde	
Graad 3 ASO Economie-moderne talen		economie
Graad 3 ASO Economie-wetenschappen	aardrijkskunde	aardrijkskunde, economie
Graad 3 ASO Economie-wiskunde		economie
Graad 3 ASO Grieks-Latijn		Grieks, Latijn
Graad 3 ASO Grieks-wiskunde		Grieks
Graad 3 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragswetenschappen
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen		Latijn
Graad 3 ASO Latijn-wetenschappen	aardrijkskunde	aardrijkskunde, Latijn
Graad 3 ASO Latijn-wiskunde		Latijn
Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen	aardrijkskunde	aardrijkskunde
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	aardrijkskunde	aardrijkskunde

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)

Voldoet niet

De school streeft in onvoldoende mate met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na.

- Doelgerichtheid** Omwille van de directiewisseling en de verhuis van de school heeft het beleid onvoldoende systematische aandacht gehad om de VOET kwaliteitsvol na te streven. Het ontwikkelen van een schooleigen VOET-visie is van zeer recente datum. In haar visietekst verbindt het beleid de VOET aan haar prioriteiten als UNESCO-school, maar verliest daarbij uit het oog dat niet alle VOET een expliciete link met de UNESCO-prioriteiten hebben. Door de verschillende VOET-contexten bovendien te hergroeperen in twee clusters en aan elk van die cluster enkele bestaande initiatieven op uitvoeringsniveau te verbinden, wordt een cruciale stap overgeslagen: het ontwikkelen van een eigen planning met graadgebonden, vakgebonden en vakoverschrijdende accenten. De school heeft haar beginsituatie op het vlak van de VOET eind vorig schooljaar in kaart gebracht. Ondanks alle inspanningen is deze oefening in essentie weinig zinvol omdat ze gebaseerd is op onvoldoende transparante en betrouwbare bronnen: de aangevinkte VOET-nummers in de individuele digitale jaarplanningen van de leraren. Het eindresultaat is een frequentielijst per eindterm zonder verwijzingen naar vakken, graden, leerinhouden of leerplandoelen. Naast deze frequentielijst heeft de VOET-coördinator een inventaris opgemaakt van die VOET die via bestaande intra- en extramurosactiviteiten nagestreefd worden.
- Ondersteuning** De school levert te weinig organisatorische inspanningen om het nastreven van de VOET structureel en inhoudelijk te ondersteunen. Voor de registratie van de VOET gebruiken de leraren een specifieke module die verbonden is aan hun digitale jaarplanning, maar deze registratie wordt niet gelinkt aan een schooleigen planning. Begin dit schooljaar gaf het beleid aan de vakgroepen wel de opdracht om voor enkele contexten een leerlijn te ontwikkelen, maar de vakgroepen konden hiervoor niet rekenen op concrete ondersteuning in de vorm van een hanteerbare strategie of een concreet instrument. Het VOET-onderzoek wijst dan ook uit dat de vakgroepen deze opdracht niet hebben gerealiseerd.
- Doeltreffendheid** De school evalueert noch de beleidsmatige aanpak noch het effect van haar VOET-werking. Dit geldt zowel voor vakgebonden als voor projectgebonden initiatieven. Op basis van de vakgebonden VOET-frequentielijst heeft het beleid een aantal vakgroepen geresponsabiliseerd om sommige VOET sterker te accentueren. Of dit effectief gebeurd is en met welk effect zal pas op het einde van het schooljaar duidelijk worden. De oefening die werd gemaakt om de bijdrage van de projecten in beeld te brengen, is veeleer een inschatting dan een oordeel dat gebaseerd is op voldoende kennis over de precieze relatie tussen de inhoud van de activiteiten en de VOET. Hierdoor is de link met de VOET te impliciet en te vrijblijvend.

Ontwikkeling Er zijn onvoldoende professionaliseringsinitiatieven. Alle personeelsleden zijn via personeelsvergaderingen geïnformeerd over de 'nieuwe' VOET en de registratie ervan binnen de vakken. Er zijn geen verdere professionaliseringsinitiatieven gepland. De aanwezige deskundigheid om de kwaliteit van het nastreven van de VOET te bewaken is beperkt.

Omgeving en duurzame ontwikkeling De eindtermen worden te weinig planmatig nagestreefd. De school kan niet aantonen welke eindtermen binnen welke vakken van de basis- of de specifieke vorming worden nagestreefd. Uit de inventaris gelinkt aan de extra-murosactiviteiten van vorig schooljaar blijkt dat er enkele initiatieven zijn met een breed bereik, maar uit het voorgelegde materiaal kan niet worden afgeleid in welke mate de vermelde activiteiten een expliciete en doelgerichte bijdrage leveren tot de inspanningsverplichting voor de aangeduide VOET. In de meeste activiteiten zijn de VOET vooral impliciet of zijdelings geïntegreerd.

Socioculturele samenleving Een aantal eindtermen van deze context worden op een behoorlijke wijze nagestreefd. Dankzij de taalvakken, de initiatieven in het kader van de UNESCO-prioriteiten en een aantal extra-murosactiviteiten slaagt de school erin een aantal specifieke eindtermen bij een grote groep leerlingen te bereiken. Dit belet niet dat uit het voorgelegde materiaal blijkt dat andere eindtermen dan weer te impliciet of te vrijblijvend in het curriculum aan bod komen.

3.1.1.2 Aardrijkskunde In de eerste graad A-stroom, in aso tweede graad en in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wetenschappen, Latijn-wetenschappen, Moderne talen-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde (leerplannen 2010/008, 2002/001 en 2007/046).

Voldoet

In de eerste en de tweede graad worden de leerplandoelstellingen voldoende gerealiseerd. De evaluatie varieert van voldoende tot nipt valide. In de derde graad worden de leerplandoelstellingen kwaliteitsvol gerealiseerd en levert de evaluatie betrouwbare scores op.

Onderwijsaanbod GO! atheneum Unescoschool Koekelberg biedt deze studierichtingen aan op de
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau

In het eerste leerjaar van de eerste graad worden nagenoeg alle leerplandoelstellingen aangeboden. Tijdens enkele extra-murosactiviteiten worden de waarneming en het kaartgebruik ingeoefend. In het tweede leerjaar verschilt het aanbod naargelang de campus. In Koekelberg komen alle thema's evenwichtig aan bod. Op de campus De Toverfluit is dit minder het geval omdat de planning te weinig gebeurt op basis van het aantal beschikbare lestijden en de suggesties in het leerplan. Daardoor wordt het toeristisch en recreatief landschap onvolledig behandeld en ontbreekt het keuzethema. Overal is er aandacht voor het verkeer in de eigen omgeving. Het aanbod vertrekt bijna steeds voldoende vanuit het beheersingsniveau dat in de leerplandoelstellingen omschreven is, al is het op de campus De Toverfluit te strikt leerboekgericht.

In het eerste leerjaar van de tweede graad volstond de voortgang vorig schooljaar niet om het aanbod volledig te maken. De thema's werden in de volgorde van het leerplan verwerkt maar op het einde van het schooljaar werd in de Europese periferie alleen een regio met landelijke kenmerken behandeld en ontbrak het keuzedeel uit de eenheid en verscheidenheid binnen Europa. Het aanbod wordt vooral gevoed vanuit de thematische en minder vanuit de algemene leerplandoelstellingen (leerplan 2002/001, p. 3-5). Daardoor zijn de vaardigheden slechts beperkt verweven in het aanbod. In het tweede leerjaar is het aanbod nagenoeg volledig en meer leerplangericht.

In de derde graad is de uitwerking in de studierichtingen uit de pool Wetenschappen nagenoeg volledig. Zowel de doelstellingen die gekoppeld zijn aan de vakgebonden eindtermen als deze die bijdragen tot de realisatie van de specifieke eindtermen krijgen een leerplangerichte en kwaliteitsvolle invulling. Een aantal leerlingen realiseren de onderzoekscompetentie binnen het vak aardrijkskunde. Ze doorlopen de verschillende stappen die nodig zijn voor de realisatie van de drie betreffende specifieke eindtermen. Sinds het herwerken van de geïntegreerde werkperiodes ontbreekt de vereiste geografische excursie in elk leerjaar van de graad.

De evaluatie toont aan dat de leerlingen in voldoende mate de leerplandoelstellingen bereiken.

Uitrusting
*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

Campus Koekelberg beschikt over twee vaklokale aardrijkskunde. Eén ervan is, net als het vaklokaal op de campus De Toverfluit, uitgerust volgens de vereisten in het leerplan en is goed aangekleed met aardrijkskundige bronnen. Het andere beschikt op het moment van de doorlichting nog niet over een permanente en comfortabele mogelijkheid tot projectie en internettoegang, maar de overige noodzakelijke leermiddelen zijn er aanwezig. Hoewel deze lokalen ruimschoots volstaan om er de 36 wekelijkse lestijden aardrijkskunde die de school inricht in te roosteren, hebben 6 lestijden plaats in oncomfortabele omstandigheden in kleine lokalen, zonder wandkaarten en met weinig projectiemogelijkheden.

In geen enkel leerjaar wordt gebruik gemaakt van ICT-uitrusting om leerlingen tijdens de lestijden zelf aan het werk te zetten, ondanks de aanbevelingen in de leerplannen en de opname ervan als algemene doelstelling in het leerplan van de tweede graad. In de eerste graad wordt zo ook geen invulling gegeven aan de vakoverschrijdende eindtermen ICT, ondanks de talrijke maatschappelijk relevante mogelijkheden.

Evaluatiepraktijk
*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De evaluatie weerspiegelt het aanbod wat betreft de behandelde thema's. De vragen zijn duidelijk geformuleerd en steeds voorzien van een puntenverdeling. In alle leerjaren is atlasgebruik een onderdeel van de examens, hetzij als evaluatie van de vaardigheid om ermee om te gaan, hetzij als bronnenmateriaal bij de vragen. In het tweede leerjaar van de tweede graad en in de derde graad peilen de vragen naar een goed evenwicht van kennis, inzicht en vaardigheden. Bij de onderzoekscompetentie worden de verschillende stappen beoordeeld, waardoor de eindscore zowel op proces- als op productevaluatie gebaseerd is. In de lagere leerjaren ligt de klemtoon op reproductie en zijn de vaardigheden minder vertegenwoordigd. In het tweede leerjaar van de eerste graad en in het eerste leerjaar van de tweede graad hypothekeert het hergebruik van toets- en examenvragen de betrouwbaarheid van de eindscores voor het vak.

Leerbegeleiding
*Preventief
Curatief*

In de lessen heerst een gunstig leerklimaat. De leerinhouden worden hoofdzakelijk verwerkt via onderwijsleergesprekken, afgewisseld met korte opdrachten. Daarbij is de aandacht voor inzicht en het leggen van verbanden vooral op de campus Koekelberg groot. De ondersteuning van de leerlingen is evenwel niet steeds optimaal. Op de campus Koekelberg beschikken ze over een goed gestructureerde zwart-wit cursus en een atlas, in de derde graad ook over een leerboek. In de meeste lesgroepen van de eerste en de tweede graad wordt het ontbreken van foto's, figuren en grafieken in kleur weinig gecompenseerd door de projectie van de oorspronkelijke bronnen. Ook het gebruik van bijkomend beeldmateriaal is beperkt. Samen met het ontbreken van permanent beschikbare wandkaarten in twee leslokalen remt dit de vorming van een ruimtelijk wereldbeeld. Op de campus De Toverfluit is het gebruik van beeld- en

kaartmateriaal meer aanwezig, maar wordt het vooral benut in functie van een invuldidactiek.

De leerlingen weten goed wat van hen verwacht wordt bij toetsen en examens en kunnen rekenen op feedback. In de leerjaren waar de evaluatie vooral reproductief gebeurt, levert ze slechts eenzijdige informatie op waardoor ook de rapportcommentaren weinig zinvol kunnen ingevuld worden. Bovendien stimuleert ook het hergebruik van toets- en examenvragen de leerlingen niet om inzichtelijk te leren bij de verwerking van de inhoud.

Deskundigheidsbevordering
*Vorming
Overleg*

De deelname aan nascholingen is sterk leraarafhankelijk. De verkregen informatie wordt via de vakgroep verspreid, maar de implementatie van de opgedane inzichten en kennis gebeurt hoofdzakelijk in de hogere leerjaren.

De vakgroep werkt horizontaal samen waar het van toepassing is, maar functioneert weinig als een professionele leer- en werkgemeenschap. De interne kwaliteitsverhoging door overleg en reflectie met betrekking tot leerplanstudie, werkvormen, leermiddelen en evaluatie is dan ook beperkt.

3.1.1.3 Economie in de eerste graad A-stroom in de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan 2006/001).

Voldoet

De leerplanrealisatie is nagenoeg volledig. De evaluatiepraktijk voldoet.

Onderwijsaanbod
*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De leerplanrealisatie gebeurt evenwichtig en is nagenoeg volledig. Het voorbije schooljaar werden enkel de laatste twee leerplandoelen niet behandeld, voornamelijk ten gevolge van onvoorziene lesuitval. Zoals het leerplan het vraagt, primeert een probleemoplossende aanpak. De leerlingen krijgen voldoende kansen om de aangeleerde kennis aan te wenden in betekenisvolle contexten. Het gebruik van ICT is hierbij echter nog onvoldoende ingeburgerd. In de loop van het schooljaar voeren de leerlingen verschillende kleine onderzoeksopdrachten uit. Ze raken op die manier vertrouwd met de opeenvolgende fasen van het onderzoeksproces (oriënteren-voorbereiden-uitvoeren-reflecteren).

Uitrusting
*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

Het klaslokaal van de eerste graad is uitgerust met een computer en een beamer. Die worden slechts sporadisch ingezet vanwege de beperkte ruimte. De school beschikt verder over een computerlokaal, waar in het kader van de lessen economie onvoldoende gebruik van wordt gemaakt.

Evaluatiepraktijk
*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

Nagenoeg alle leerplandoelstellingen komen op een evenwichtige wijze aan bod in de evaluatie. De toetsfrequentie voor dagelijks werk voldoet. Zowel op de toetsen als op de examenopgaven staat de puntenverdeling vermeld, wat bijdraagt tot de transparantie.

In schril contrast met de lespraktijk is de evaluatie echter voornamelijk gericht op de reproductie van kennis en op erg eenvoudige toepassingen. De vraagstelling is zowel voor het dagelijks werk als op de examens meestal van een laag cognitief niveau.

De validiteit van de examens kan in vraag gesteld worden aangezien examenvragen jaar na jaar in ongewijzigde vorm worden hergebruikt.

Leerbegeleiding In de klas heerst een positieve sfeer met een levendige interactie. Op
Preventief regelmatige basis maken de leerlingen onder begeleiding een mind-map van de
Curatief behandelde leerstof. Ze hebben ook de mogelijkheid om bijkomende uitleg te vragen tijdens de pauzes.

Deskundigheidsbevordering Het eigen onderwijskundig handelen wordt onvoldoende in vraag gesteld. Door
Overleg de opdrachtenverdeling ontbreekt deels een klankbord dat toelaat om over de eigen onderwijspraktijk te reflecteren. In de vakgroep kent de graadoverstijgende samenwerking te weinig diepgang om de onderwijskwaliteit te bewaken en creatief te vernieuwen.
 Het formeel vakoverleg is beperkt. Het individueel opstellen van jaarplannen is veeleer een verplichte administratieve aangelegenheid dan een overlegmogelijkheid om de leerinhouden correct over de graad en het schooljaar te spreiden. Gezamenlijke reflectie en afspraken over duidelijke leerlijnen bijvoorbeeld rond leerplanrealisatie, actualiteitsinbreng, ICT, onderzoekscompetentie, en begeleid zelfstandig leren (zie de informatie vanuit het leerplan) ontbreken en zijn nochtans succesfactoren.

3.1.1.4 Latijn in de eerste graad A-stroom in het keuzegedeelte van 1A en in 2A in de basisopties Grieks-Latijn en Latijn (leerplan 2008/003)

Voldoet niet

In de campus De Toverfluit voldoet de leerplanrealisatie, en bijgevolg ook de evaluatie, niet in 2A in de basisoptie Latijn. De materiële uitrusting is beperkt, maar voldoet.

Onderwijsaanbod In de campus Koekelberg voldoet de leerplanrealisatie. De leerplaninhouden taal
Volledigheid worden voldoende gerealiseerd. In de campus De Toverfluit was er de voorbije
Evenwicht schooljaren een aanzienlijke vertraging in de behandeling van de
Beheersingsniveau leerplaninhouden, reeds opgebouwd van in 1A. Bijgevolg worden een aantal
Samenhang leerinhouden, vooral over grammatica, vocabularium en lectuur, niet of oppervlakkig aangeboden.
 Op beide campussen worden nieuwe leerinhouden grammatica op inductieve wijze vanuit zins- en tekstverband aangebracht, maar de verwerking, inoefening en evaluatie van morfologische items gebeuren evenwel nog grotendeels buiten functioneel tekstverband. Het vocabularium wordt verwerkt met aandacht voor de beperkte kennis van het Nederlands van heel wat leerlingen, voor woordverwantschap en het voortleven ervan in moderne talen.

De hoeveelheid lectuur voldoet in de campus Koekelberg, maar het lezen staat nog onvoldoende centraal in het leer- en oefenproces van de leerlingen. In de campus De Toverfluit zijn de niet-behandelde leerinhouden grammatica ook niet ondersteund door lectuur.

Men hanteert op beide campussen de lineaire lectuurmethode, maar ze wordt nog niet systematisch en expliciet aan de leerlingen aangeleerd. Woordgroepen worden door de leraren zelf afgebakend maar nog niet alle leerlingen ondersteunen de lectuur met de door de leraar aanbevolen tekstmarkeringen. Het leesproces is zeer vertaalgericht, waardoor voor een aantal leerlingen het tekstbegrip veeleer via de vertaling in plaats van uit Latijnse brontekst tot stand komt.

In de campus Koekelberg komt cultuur sterk aan bod, met voldoende items. Om de taalzwakkere leerlingen te ondersteunen worden de teksten uit het leerboek samengevat. Leerlingen verwerken en presenteren in een cultuuropdracht zelf een thema. Een aantal extramurale activiteiten vullen het cultuuronderwijs aan. In de campus De Toverfluit wordt cultuur met voldoende thema's behandeld. De leerlingen verwerken, na een algemene inleiding met beeldmateriaal, op basis van een aantal inhoudsvragen zelfstandig het tekstmateriaal uit het leerboek. Uit de lesobservatie blijkt evenwel dat de taalbeheersing Nederlands van de leerlingen ontoereikend is om deze verwerking met voldoende diepgang te realiseren. Er zijn wel originele opdrachten, onder meer voor het schrijven van een hedendaagse fabel, verwerkt in een ICT-presentatie.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

In beide campussen bestaat de evaluatie van het dagelijks werk uit zeer frequente toetsen over grammatica en vocabularium die voornamelijk kennis- en reproductiegericht zijn. Voor grammatica betreft het hoofdzakelijk morfologische items buiten functionele context. In de campus De Toverfluit gaat het vooral over toetsen die peilen naar de kennis van verbuigingen en vervoegingen. In beide campussen worden lectuur en cultuur zelden bevraagd. Taal krijgt op deze manier een te zwaar gewicht. In de repetitietoetsen en de examens komen de drie leerplancomponenten evenwichtiger en via een taxonomische classificatie aan bod, maar taal weegt nog steeds zwaar door. Er zijn enkele toetsen die peilen naar leesvaardigheid, maar deze zijn te weinig frequent om de leerlingen voor te bereiden op de examens. In de campus De Toverfluit is de evaluatie niet valide, omdat niet alle leerplaninhouden worden bevraagd.

In de campus Koekelberg zijn de leerlingenresultaten uiteenlopend, maar in alle lesgroepen zijn er goede tot zeer goede resultaten. De cijfers voor het dagelijkse werk liggen evenwel vaak hoger dan die voor de examens. Het beperkt afstemmen van de dagelijkse toetsen op de leerplandoelstellingen is hiervoor een verklaring. Het aantal onvoldoendes en B-attesten blijft beperkt. In de campus De Toverfluit zijn de leerlingenresultaten zwak tot onvoldoende. Het beheersingsniveau voor de verschillende vaardigheden is globaal onvoldoende.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

In beide campussen zijn er preventief afspraken, studietips en leerstofoverzichten. Naast de taalondersteuning op schoolniveau voor de leerlingen die daaraan nood hebben, is er aandacht voor taalondersteuning, onder meer voor het correct hanteren van de grammaticale terminologie en voor een correcte Nederlandse vertaling. Remediërend zijn er geen ingeroosterde inhaallessen, maar leerlingen kunnen voldoende terecht voor extra uitleg. Via het digitaal leerplatform zijn lesmateriaal en bijkomende oefeningen ter beschikking, maar deze zijn nog niet afgestemd op individuele begeleidingsnoden. Tijdens de lessen zijn de meeste leerlingen actief. Bij lectuur worden nog niet alle leerlingen betrokken bij de probleemoplossing van het lezen om zo de leesvaardigheid te bevorderen.

In de campus Koekelberg verlopen de lessen Latijn binnen een gestructureerd, maar aangenaam leerklimaat. Het beheersingsniveau voor Latijn en Nederlands voldoet globaal. In de campus De Toverfluit is de leerlingeninstroom zeer beperkt in aantal en is het beheersingsniveau van de leerlingen voor Latijn en voor Nederlands veeleer zwak. Vanuit deze context werd de keuze gemaakt om een aantal leerinhouden in een langzamer tempo te verwerken. Tijdens de lessen zijn de leerlingen niet altijd gefocust en antwoorden ze veeleer radend. Het blijkt ook moeilijk hen te motiveren voor het studeren.

Uitrusting In campus Koekelberg vinden alle lessen plaats in een vaklokaal dat aangenaam is aangekleed met illustraties die naar de klassieke wereld verwijzen. De nodige leermiddelen zijn voorhanden. Het gebruik van het digitale schoolplatform is nog veeleer beperkt, omdat niet alle leerlingen thuis over een pc beschikken. Ook tijdens de lessen is de integratie van ICT nog niet frequent. In het vaklokaal is een kleine bibliotheek met jeugdlektuur over de klassieke oudheid aangelegd.

In de campus De Toverfluit is er een vaklokaal en zijn de strikt noodzakelijke leermiddelen voorhanden. In het vaklokaal is evenwel geen pc en beamer aanwezig. Het beeldmateriaal wordt voor de kleine leerlingengroep gepresenteerd via een laptop.

Deskundigheidsbevordering Op de campus Koekelberg is er binnen de vakgroep degelijk professioneel overleg over de leerplaninhouden en evaluatie voor het zesjarige curriculum. Men doet geregeld een beroep op externe partners, onder meer op de begeleidingsdienst en op andere organisaties met professionaliseringsinitiatieven. De voorbije schooljaren waren het contact en het overleg tussen beide campussen onvoldoende. Er is duidelijk nood aan wederzijds overleg om een gelijkgerichte aanpak te waarborgen.

3.1.1.5 Techniek in de eerste graad A-stroom (leerplan 2010/006)

Voldoet niet

De leerplandoelstellingen worden in onvoldoende mate gerealiseerd. De evaluatie is onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen. De leerlingen gebruiken de infrastructuur onvoldoende efficiënt met het oog op het bereiken van de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod Het Atheneum Koekelberg biedt klassen in de eerste graad A-stroom aan op de campus Koekelberg en één klas binnen de basisoptie Latijn op de campus De Toverfluit. Dit deelverslag slaat enkel op de campus Koekelberg.

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

Door sterk leerboekgericht te werken bieden de leraren de meeste toepassingsgebieden wel aan, maar komen een aantal leerplandoelstellingen niet of in onvoldoende mate aan bod. Bovendien behandelen de leraren heel wat leerinhouden te sterk kennisgericht. Daardoor is het aanbod niet afgestemd op het verwachte beheersingsniveau van de leerplandoelstellingen. Binnen de specifieke toepassingsgebieden komen de doelen over voedingsmiddelen, voedsel bewaren, de logistieke keten, zorg voor het lichaam, veiligheid,... niet of maar beperkt aan bod. Die over oriëntering op opleiding en tewerkstelling en het ontdekken van interesses en talenten, doorheen de verschillende toepassingsgebieden, komen bijna nooit aan bod. De klemtoon op projectietekenen en 'bouwen' is daarentegen overdreven groot. Bij de 'doe-activiteiten' ligt de nadruk, deels door organisatorische problemen, veelal op het klassikaal uitvoeren van opdrachten. Ook de evolutie van gesloten en sterk gestuurde opdrachten naar een meer open en creatievere opdracht met integratie van opzoekwerk komt nog onvoldoende tot uiting. Positief is wel de aandacht voor de samenhang tussen de kerncomponenten (technisch systeem, technisch proces, hulpmiddelen en keuzes) bij de realisaties. Ook de dimensies (begrijpen, hanteren en duiden) zijn voor de leerlingen meestal herkenbaar in het leerproces opgenomen.

Er is beperkte aandacht aan de horizontale samenhang tussen techniek en andere vakken. Het gebruik van beeldmateriaal heeft nog geen ingang gevonden in de lespraktijk.

Onderwijsorganisatie <i>Organisatie curriculum</i> <i>Samenstelling klasgroepen</i>	Door de twee lestijden techniek verspreid over de lesweek aan te bieden, komt het optimaal gebruik van de lestijd in het gedrang. Bovendien biedt het lokaal voor de praktische oefeningen onvoldoende ruimte om in functie van de grootte van de klasgroep actief en constructief te leren en te werken.
Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De meeste minimale materiële vereisten zijn aanwezig, maar door twee lokalen te voorzien, één voor de theoretische doelstellingen en één voor de praktische oefeningen, zetten de leraren de uitrusting niet efficiënt in met het oog op het bereiken van de leerplandoelstellingen. De leerlingen krijgen te weinig kansen om ICT in de lespraktijk te integreren omdat er in het lokaal onvoldoende computers met internetverbinding voorhanden zijn. Het aanwezige computerlokaal wordt, als tussentijdse oplossing, niet aangewend.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De school opteert voor een combinatie van examens en gespreide evaluatie. De meeste toets- en examenvragen zijn duidelijk opgesteld, maar ze zijn veelal kennisgericht. Door bovendien systematisch de onderwerpen uit het leerboek aan te bieden, komen niet alle onderwijsdoelstellingen evenwichtig en op het vereiste beheersingsniveau aan bod. De evaluatieresultaten, waarbij heel wat leerlingen een onvoldoende halen, tonen dit tevens aan. De remedieringstaken die gegeven worden tijdens een vakantieperiode handelen over niet relevante leerstofdelen. De leraren kunnen niet aantonen dat ze aandacht besteden aan procesevaluatie volgens vooropgestelde criteria. Hoe en in welke mate de vaardigheden en attitudes verrekend worden, is onduidelijk. Ook zelfevaluatie is afwezig. De einddoelstelling dat de leerling door zelfevaluatie zijn handelen leert bijsturen om te komen tot kwaliteitsverbetering, is dan ook niet merkbaar in de evaluatiepraktijk.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Om de leerstof aan te bieden gaan de leraren uit van het leerboek en niet steeds van de leerplandoelstellingen. Het systematisch afhandelen van de leerinhouden uit de leerboeken en de grote klasgroepen sluiten het toepassen van activerende werkvormen en het inoefenen van leerstrategieën vrijwel uit. Ook begeleid zelfstandig leren is nog onvoldoende ingeburgerd in de lessen techniek.
Deskundigheidsbevordering <i>Overleg</i> <i>Vorming</i>	Bij de implementatie van de eindtermen en leerplandoelstellingen realiseren de leraren nog onvoldoende de leerplanvisie. Door de kleinschaligheid van de eerste graad bestaat er geen afzonderlijke vakgroep op schoolniveau. De vakgroep techniek vergadert samen met die van plastische- en muzikale opvoeding. Hoewel nascholing gevolgd werd over onder andere het nieuwe leerplan is een gerichte implementatie met het oog op een kwaliteitsvolle realisatie van de leerplandoelen nog niet aan de orde.

3.1.1.6 Wiskunde in de eerste graad A-stroom (leerplan 2006/005)

Voldoet

Voor wiskunde worden in de eerste graad A-stroom de eindtermen en de leerplandoelstellingen in voldoende mate gerealiseerd. De meeste leerplandoelen komen met voldoende diepgang aan bod. De evaluatie is valide.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	Het Atheneum Koekelberg biedt klassen in de eerste graad A-stroom aan op de campus Koekelberg en één klas binnen de basisoptie Latijn op de campus De Toverfluit. Dit deelverslag slaat enkel op de campus Koekelberg.
	De leerlingen volgen het leerplan op basis van vijf wekelijkse lestijden in het eerste en vier wekelijkse lestijden in het tweede jaar van de eerste graad A-stroom. De domeinen meetkunde en getallenleer worden binnen een lesweek

alternerend aangeboden zoals voorgesteld in de leerplannen. De meeste onderwijsdoelstellingen worden evenwichtig en met de nodige diepgang aangeboden. Zowel in 1A als in de basisopties Moderne wetenschappen en Latijn krijgen alle klasgroepen grotendeels dezelfde leerstof aangeboden, waardoor de gelijke behandeling van alle leerlingen steeds wordt gegarandeerd. De vrije tijdruimte wordt binnen de optie Latijn ingevuld met verdiepingsleerstof. In de andere klassen beperkt dit zich hoofdzakelijk tot herhaling, het geven van remediërende oefeningen en taalondersteuning binnen het vak. Het gebruik van het rekentoestel en de controle op de betrouwbaarheid van het afgelezen resultaat krijgen voldoende aandacht. Voor de invulling van de ICT-verwachtingen experimenteren enkele klassen met algebraïsche en meetkundige pakketten.

Het gebruik van het digitaal platform als leerplatform in het onderwijsleerproces is leraarafhankelijk. De taalsteun wordt gerealiseerd door de aandacht voor het eigen taalgebruik, de aandacht voor de instructietaal en de vakspecifieke woordenschat. Ook activerende werkvormen, zoals groeps- en hoekenwerk vinden opnieuw leraarafhankelijk hun ingang in de lespraktijk.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	In de leslokalen zijn de vereiste uitrusting en leermiddelen beschikbaar om de leerplandoelen te realiseren. De inrichting van de twee vaklokalen is eerder elementair en de mogelijkheden tot ICT gebruik zijn beperkt. Van een krachtige wiskunde onderwijs- en leeromgeving is geen sprake. Een draagbaar projectiesysteem kan een oplossing bieden voor de beperkte ICT-integratie. Hoewel er een ruim aanbod aan ondersteunende software bestaat voor meetkunde worden inzichten slechts zelden op die manier gedemonstreerd.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De evaluatie is opgebouwd rond dagelijks werk en examens, die beiden evenveel gewicht hebben in het eindtotaal. Ze verloopt over het algemeen transparant en gaat voldoende na of de onderwijsdoelstellingen worden bereikt. De moeilijkheidsgraad stemt meestal overeen met de verwachtingen van het leerplan. Soms overheerst echter het rekenwerk terwijl andere vakgebonden vaardigheden in mindere mate aan bod komen. De vakgroep heeft nog onvoldoende nagedacht over een gelijkgerichte visie op de evaluatiepraktijk. Initiatieven om naast kennis ook vaardigheden en vakgebonden attitudes te evalueren zijn opnieuw sterk leraarafhankelijk ingevuld. Examens voor parallelklassen worden nog niet gemeenschappelijk opgesteld en de onderlinge puntengewichten van meetkunde en getallenleer verschilt naargelang de lesgroep.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	De communicatie met de leerlingen is overwegend stimulerend en zowel gericht op inzet als op prestatie. De lessen verlopen rustig en de lestijd wordt zo optimaal mogelijk benut. De leraren voelen zich sterk betrokken met hun leerlingen. Leerlingen met achterstand of tekorten worden, leraarafhankelijk, verplicht om inhaal-, studie- en/of remediëringslessen te volgen. Hierdoor krijgen leerlingen met achterstand de kans tot groei en worden ook zij op het gewenste niveau gebracht. Leerlingen met een geattesteerde problematiek kunnen terugvallen op specifieke compenserende maatregelen. Ter ondersteuning van het realiseren van de leerplandoelstellingen besteden de leraren heel wat tijd aan de taalontwikkeling van de leerlingen. Dat gebeurt onder meer door aandacht te besteden aan het 'posterproject' en begrippen en vakterminologie te verklaren via het 'woordenboekje' in het lesmateriaal.

Over het studiemateriaal heeft de vakgroep nog geen éénduidige afspraken. Zo bestaat leraar- en klasafhankelijk, het cursusmateriaal uit ofwel een leerboek, ofwel handgeschreven nota's of een degelijke zelf-uitgewerkte cursus. Dit komt de consistentie binnen de eerste graad alvast niet ten goede. Ook het gebruik van het aanwezige leerplatform om het onderwijs- en het leerproces te ondersteunen of het gebruik van activerende leerprocessen worden leraarafhankelijk ingezet.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

Naast de informele overlegmomenten vergadert de vakgroep enkele keren per schooljaar. Op de vakvergaderingen worden zowel pedagogische als didactische afspraken gemaakt. Ondanks de aanwezigheid van formeel overleg blijken er toch een aantal knelpunten te bestaan. Het overleg heeft namelijk nog onvoldoende geleid naar éénduidige afspraken over evaluatie, het lesmateriaal, het gezamenlijk opstellen van examens, activerende werkvormen en gezamenlijke remediëringinitiatieven. Het naast elkaar werken van de leraren is niet vreemd aan deze vaststelling. Het verder verfijnen en toepassen van deze afspraken door alle leden van de vakgroep vormt dan ook een belangrijk werkpunt.

Positief is alvast het engagement en de bereidheid van de vakgroep en de directie om de bovenstaande hiaten op korte termijn weg te werken.

Leraarafhankelijk worden zowel vakgerichte als algemene pedagogische nascholingen gevolgd.

3.1.1.7 Economie in aso tweede graad in de studierichting Economie (leerplan 2006/155)

Voldoet niet

De leerplandoelstellingen worden zowel voor handelseconomie als voor boekhouden onvolledig, onvoldoende evenwichtig en met weinig diepgang aangeboden. Er is onvoldoende aandacht voor vaardigheidsgerichte leerplandoelstellingen en voor het realiseren van de eindtermen i.v.m. de onderzoekscompetentie. De evaluatie is onvoldoende representatief en valide voor alle specifieke eindtermen en leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De leerplanrealisatie voor handelseconomie en boekhouden voldoet niet. Een gebrek aan gezamenlijke leerplanstudie, onvoldoende leerplangerichtheid en weinig doordachte jaarplanningen liggen aan de basis van deze tekortkomingen.

Zowel voor handelseconomie als voor boekhouden is de leerplanrealisatie in het eerste leerjaar onevenwichtig zodat de leerlingen vooral de laatste hoofdstukken (verzekeringen, inkomensvorming en – besteding, verkoopfacturen en uitgaande creditnota's moeten verwerken op een drafje. Vooral voor één klas van het tweede leerjaar van de eerste graad kan de school niet aantonen dat het leerplan volledig werd aangeboden. Men gaat soms vrij uitgebreid in op onderdelen die niet door het leerplan, maar wel door het lineair afhandelen van het leerboek worden opgelegd. In de voorgelegde leerlingenagenda's, de leerlingennotities en de examens ontbreken voor handelseconomie de thema's financiële instellingen, economische dynamiek en economische groei. Voor het deelvak boekhouden zet de herhaling van leerstof van het eerste leerjaar druk op de leerplanrealisatie. Hierdoor slaagt men er niet in om de cruciale leerplandoelstellingen met betrekking tot de overlopende rekeningen, de eindejaarsverrichtingen, de ondernemingsdoelstellingen en de ondernemingsfinanciering te realiseren. De vakgroep kan niet aantonen dat deze hiaten enigszins worden opgevangen of dat hiermee rekening wordt gehouden bij het opstellen van de jaarplannen via een weloverwogen spreiding van de leerinhouden. Wat betreft het aanbod van leerinhouden wijst de aanpak van dit schooljaar slechts op een ietwat beter in de

tijd gepaste leerplanvoortgang.

In tegenstelling tot wat het leerplan vraagt, leren de leerlingen onvoldoende om ook op een actieve wijze met de actualiteit, met economische teksten en met ICT om te gaan. Een didactische uitstap voorbereiden, verslag erover uitbrengen en evalueren conform het leerplan kwamen niet aan bod. De leerlingen kregen vorig schooljaar geen opdrachten voor het bijhouden van een actualiteitsmap, noch voor een onderzoeksopdracht over een economisch thema conform het leerplan. Op deze punten kan de vakgroep niet aantonen dat er momenteel al enige vooruitgang is geboekt.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De evaluatie weerspiegelt de hiaten in de leerplanrealisatie en is onvoldoende representatief voor het geheel van de leerplandoelstellingen.

Er wordt nog zeer traditioneel geëvalueerd. Het resultaat voor dagelijks werk is hoofdzakelijk samengesteld uit resultaten van toetsen, die vaak een onevenredig deel van de lestijd in beslag nemen. Dit wijst op het bestaan van een testcultuur. De vakgroep heeft nog onvoldoende de stap gezet naar een assessmentcultuur, waarbij ook attitudes en vaardigheidswerkstukken een rol toegemeten krijgen in het evaluatieproces.

Bij de redactie van de examenvragen zijn de leerplandoelstellingen onvoldoende richtinggevend. In de meeste examens komen vragen voor die niet aansluiten bij een leerplandoelstelling. Soms heeft een deel van het puntentotaal betrekking op doelstellingen die in vorige jaren gerealiseerd werden. In de examens voor handelseconomie zijn de vragen gebaseerd op het leerboek en overwegend van een lager cognitief niveau ("Wat is ..."; "Geef ...", "Vul aan ...").

Toepassingsvaardigheden en inzichtelijke kennis (bijv. via contexten of op het vlak van actualiteit) komen veel minder aan bod. Er is ook weinig transparantie over het aandeel van elk van deze categorieën in het puntentotaal. Voor boekhouden wordt in het eerste leerjaar quasi uitsluitend elementaire kennis bevraagd. In het tweede leerjaar heeft een deel van het eerste examen dan weer betrekking op doelstellingen die al in het eerste leerjaar gerealiseerd zijn. Bovendien worden dezelfde examenvragen het jaar nadien regelmatig in ongewijzigde vorm hergebruikt. Sommige examenreeksen zijn zelfs volledig identiek aan die van een jaar eerder.

Door deze tekorten biedt de evaluatie slechts een beperkt zicht op de effectieve vorderingen en mogelijkheden van de leerlingen.

Er zijn weinig vaktekortingen, maar aangezien het leerstofaanbod en de evaluatie niet voldoen, toont dit niet aan dat de leerplandoelen ook effectief bereikt worden.

Uitrusting

*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De materiële uitrusting voldoet in die zin dat men beschikt over een eigen lokaal waarin voldoende didactisch materiaal aanwezig is. Sommige gebruikte klaslokalen zijn klein en lenen zich minder tot interactieve werkvormen. De ICT-infrastructuur voldoet maar het gebruik ervan staat nog in de kinderschoenen. De leerlingen gebruiken een leerboek dat voldoende leerplangericht is en dat na elk onderdeel een gevarieerd gamma oefenmateriaal bevat.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

In de klassen heerst een taakgericht leerklimaat met het onderwijsleergesprek als dominante werkvorm. De interactie tussen leerlingen en leraren verloopt spontaan en bemoedigend. De klemtoon ligt echter hoofdzakelijk op het bijbrengen van begripsmatige kennis en te weinig op het ontwikkelen van vaardigheden. De leerlingen gebruiken het uitgebreide oefenmateriaal uit het leerboek in onvoldoende mate. Door maar een beperkt aantal oefeningen te maken, dreigt het gevaar dat de nieuwe kennis onvoldoende beklijft. Bijkomende

toepassingen en een aanpak van de lessen via begeleid zelfstandige opdrachten zijn schaars. Typerend in dit opzicht is het gebrek aan aandacht voor de leerplandoelstellingen i.v.m. de actualiteitsmap, de didactische uitstappen en vooral de onderzoekscompetentie. Dé uitdaging ligt hierbij vooral in het progressief leren opstellen en hanteren van onderzoeksvragen vertrekkende vanuit een leerplanrelevante en beheersbare probleemstelling.

Een andere uitdaging in de studierichting Economie slaat op de toepassing van activerende werkvormen en vaardigheidsgericht onderwijs. Dat hangt grotendeels samen met het gebrek aan inpassing van ICT. Hoewel het leerplan ervoor pleit om 10 à 15% van de beschikbare lestijd te besteden aan ICT-toepassingen, blijven de leerlingen quasi totaal verstoken van ICT-gebruik tijdens de reguliere lestijden. Aan het zelfstandig oefenen en leren in een digitale omgeving wordt dus te weinig invulling gegeven. De mogelijkheden van het elektronisch leerplatform om de leerlingen bij hun leerprocessen te ondersteunen blijft onbenut. Ook het gebruik van een didactisch boekhoudpakket voor de boekhoudkundige registratie van de resultaatsverwerking en het hanteren van actuele software voor financiële toepassingen zijn nog toekomstmuziek.

Voor de remediërende leerbegeleiding is er voldoende aandacht. De leerlingenagenda's weerspiegelen in voldoende mate de leerplanrealisering en de leerstofafbakening voor de toetsen en de examens. De meeste toetsen worden achteraf in de klas verbeterd; voor de examens is dit veel minder het geval. Voor bijkomende uitleg kunnen de leerlingen buiten de lesuren bij hun leraren terecht. Ook voor zij-instromers worden bijlessen georganiseerd. In geval van leerachterstanden of slechte studieresultaten worden de leerlingen verplicht om het inhaaluur voor boekhouden te volgen.

Voor 'leren leren' heeft de vakgroep minder aandacht. Dat blijkt o.a. uit de beperkte aandacht voor het ontwikkelen van de onderzoekscompetentie. Die is er net op gericht de leerlingen progressief te laten uitgroeien tot autonome leiders. Er is ook weinig aandacht voor het leren structureren van leerinhouden, bijvoorbeeld door het aanbrengen van markeringen en/of het maken van samenvattingen. Aan de rubriek 'wat en hoe leren' uit het leerboek wordt nogal eens voorbijgegaan.

Deskundigheidsbevordering

Het eigen onderwijskundig handelen wordt onvoldoende in vraag gesteld. Door de opdrachtenverdeling ontbreekt deels een klankbord dat toelaat om over de eigen onderwijspraktijk te reflecteren. In de vakgroep kent de graadoverstijgende samenwerking te weinig diepgang om de onderwijskwaliteit te bewaken en creatief te vernieuwen.

Het formeel vakoverleg is beperkt. Het individueel opstellen van jaarplannen is veeleer een verplichte administratieve aangelegenheid dan een overlegmogelijkheid om de leerinhouden correct over de graad en het schooljaar te spreiden. Gezamenlijke reflectie en afspraken over duidelijke leerlijnen bijv. rond leerplanrealisatie, actualiteitsinbreng, ICT, onderzoekscompetentie, en begeleid zelfstandig leren (zie de informatie vanuit het leerplan) ontbreken en zijn nochtans kritische succesfactoren.

Parallelklassen krijgen grosso modo dezelfde examens maar over de inhoudelijke aspecten hebben de vakgroepleden, ondanks de geboden beleidsmatige ondersteuning, nog onvoldoende kritisch gereflecteerd.

3.1.1.8 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso2 en aso3 in de studierichting Humane wetenschappen (leerplannen 2006/019, 2006/022, 2006/040, 2006/049)

Voldoet niet

De leerplandoelen worden voor beide vakken en in beide graden in onvoldoende mate gerealiseerd. Wat het aanbod betreft zijn er problemen met de volledigheid en het beheersingsniveau van het curriculum. De tekorten in het aanbod weerspiegelen zich ook in de evaluatie. Ondanks het laag beheersingsniveau, behalen heel wat leerlingen zwakke resultaten.

Loopbaanbegeleiding Uit de notulen van de delibererende klassenraden alsook uit de studieresultaten van de leerlingen blijkt dat de school er een intern 'watervalsysteem' op nahoudt. De studierichting Humane wetenschappen bevindt zich op de onderste trede van de hiërarchie (zie evaluatie). De onderwijsinspectie rapporteerde hierover reeds in het vorige doorlichtingsverslag (p.45). Leerlingen met ernstige tekorten voor verschillende vakken van de basisvorming worden geclausuleerd voor alle aso-studierichtingen behalve voor Humane wetenschappen. In de motivering van de B-attesten is er geen sprake van een positieve oriëntering: er zijn nooit elementen terug te vinden over de aansluiting tussen het leerlingenprofiel enerzijds en het studierichtingsprofiel Humane wetenschappen anderzijds. Dit patroon is diep in de schoolcultuur ingeslepen en wordt versterkt door een deel van de ouders die hun kinderen, tegen beter weten in, in het aso willen houden. De school slaagt er onvoldoende in om haar maatschappelijke verantwoordelijkheid op het vlak van doelgerichte loopbaanbegeleiding op te nemen.

Uit het erkenningsonderzoek blijkt dat dit watervalsysteem een nefast effect heeft op het studiepeil van Humane wetenschappen. De zwakke instroom zorgt voor tempovertraging, slordig gebruik van de onderwijstijd en een reductie van de complexiteit en de moeilijkheidsgraad van het curriculum. De slechte resultaten in het vervolgonderwijs bevestigen deze vaststellingen.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

In de tweede en de derde graad is het curriculum voor cultuurwetenschappen onvoldoende afgestemd op de leerplandoelen. Er zijn problemen op het vlak van de volledigheid en het beheersingsniveau.

In de tweede graad situeert de grootste uitval zich in de profielcomponent 'organisatie' waarbij het aanbod zich beperkt tot het beschrijven van de verschillende maatschappelijke velden en hun functie voor de samenleving. De doelstellingen (2 en 3) die mikken op het in kaart brengen van veranderingsprocessen binnen maatschappelijke velden en op de wisselwerking tussen die verschillende velden komen onvolledig of niet aan bod. Dit geldt ook voor het onderzoeken en evalueren van instellingen op het plaatselijk niveau (doelstellingen 4 en 5). In de andere profielcomponenten zijn het vooral die doelstellingen die mikken op het niveau van analyseren, vergelijken, onderzoeken, argumenteren en personaliseren die niet gerealiseerd worden (doelstellingen 6, 12, 14, 17, 21, 23, 29 en 30). Dit zorgt voor een curriculum dat in hoofdzaak beperkt blijft tot het opbouwen van elementaire kennis en het beschrijven van een aantal processen en mechanismen. Een dergelijke verenging vormt een bedreiging voor het studiepeil.

In de derde graad worden sommige tekorten in het aanbod veroorzaakt door een onevenwichtige planning. Voor de profielcomponent 'samenhang en wisselwerking' worden de domeinen economie en gezondheidszorg als dimensies van cultuur gekozen. Wegens tijdsgebrek wordt in het eerste leerjaar enkel de ontwikkeling (doelstelling 18) van de economie in kaart gebracht en wordt de studie van de gezondheidszorg doorgeschoven naar het tweede leerjaar. Daardoor worden de meerderheid van de doelen (19, 20, 21 en 22) voor slechts één dimensie gerealiseerd. Voor de profielcomponenten 'interactie en

communicatie', 'expressie' en 'waarden en normen' worden de doelen (8, 9, 25, 26, 29) die verband houden met het beoordelen, het zelf onderzoeken en het confronteren met eigen waarderingscriteria en eigen standpunten niet gerealiseerd. Het onvoldoende bereiken van complexe en diepgaande beheersingsniveaus zorgt voor een curriculum dat niet correspondeert met het studiepeil waarop de specifieke eindtermen en de leerplandoelen focussen.

Ook voor gedragswetenschappen is het curriculum van de tweede en de derde graad onvoldoende in overeenstemming met de leerplandoelen.

In de tweede graad zijn er aanzienlijke tekorten in het aanbod van doelstellingen binnen de profielcomponent 'organisatie'. Er is onvoldoende aandacht voor verschuivingen in de functies van het gezin en de impact daarvan op de gezinsleden. Dit geldt ook voor het situeren van de jongeren binnen de 'peergroep' en de impact van de 'peergroep' op het gedrag van jongeren. Het studiemateriaal reikt niet verder dan een algemene inleiding, van een gefundeerde analyse is er geen sprake. De doelen in verband met de relaties van jongeren binnen de context van de school, de impact van de school en leerlingenparticipatie worden niet gerealiseerd. Ook voor de profielcomponent 'identiteit, continuïteit en verandering' zijn er hiaten. Hier gaat het om het in kaart brengen van ontwikkelingsverschillen en van de impact hiervan op de betrokken persoon, de groepen waartoe hij behoort en de maatschappij waarin hij opgroeit (doelstellingen 19, 20, 21, 22, 23, 24). De doelstellingen van de component 'interactie en communicatie' komen voldoende aan bod. Voor de componenten 'samenhang en wisselwerking' en 'expressie' verdienen sommige doelen (26, 27, 32 en 43) een sterker accent. Naast de tekorten in het aanbod is er een probleem met het beheersingsniveau. Het verwerkingsniveau richt zich te veel op het beschrijvend en te weinig op het analyserend, confronterend en beoordelend niveau. Het curriculum krijgt daardoor een te oppervlakkig en onsamenhangend karakter.

In de derde graad zorgen een onzorgvuldige planning en een onevenwichtige spreiding van het curriculum over de beide leerjaren voor fundamentele tekorten. Voor de profielcomponent 'Interactie en communicatie' is de uitval aanzienlijk. De meerderheid van de doelstellingen worden heel oppervlakkig en onsamenhangend benaderd. Het project 'peermediation' is een waardevolle concretisering maar kan de tekorten binnen deze component slechts in zeer beperkte mate compenseren. Ook in de profielcomponenten 'organisatie', 'samenhang en wisselwerking' en 'expressie' komen meerdere doelen (5, 10, 13, 17, 19, 44, 46, 47, 51, 52, 53, 54, 59 en 60) niet of slechts gedeeltelijk aan bod. De tekorten zijn versnipperd over de thema's 'gezin', 'peergroep', 'beroepsgroepering en beroepsorganisatie', 'sociale klasse', 'maatschappij en identiteit', 'sociale stratificatie', 'macht', 'breuklijnen', 'individualisme en collectivisme', 'emoties' en 'lichaam en lichamelijkheid'. Ze worden versterkt door problemen wat het beheersingsniveau betreft. Voor sommige doelen gaat er te weinig aandacht naar het wetenschappelijk onderbouwen, naar het kritisch analyseren, confronteren en synthetiseren, naar het leggen van relaties vanuit overkoepelende theorieën en modellen en naar het leren formuleren van standpunten. Daardoor is het beheersingsniveau voor sommige curriculumonderdelen te laag.

De realisatie van de onderzoekscompetentie is nog onvoldoende afgestemd op leerplandoelen. In de tweede graad worden sommige onderzoeksvaardigheden via enkele eenvoudige opdrachten in het curriculum van cultuur- en gedragswetenschappen geïntegreerd. Op die manier leren leerlingen

onderzoeksvragen formuleren, informatie verzamelen en enquêtes verwerken. De methodiek van observatie en interview wordt niet geoefend. In de derde graad is de onderzoekscompetentie in het eerste leerjaar verbonden met cultuurwetenschappen en wordt er gefocust op een onderzoek in verband met massamedia. Deze aanpak versterkt de leerplanrealisatie. In het tweede leerjaar is de keuze van het onderzoek vrij.

Ondanks de ondersteuning en de gerichte feedback (zie leerbegeleiding) is de kwaliteit van heel wat werkstukken vrij zwak. De onderzoeksvragen zijn onvoldoende zorgvuldig geformuleerd, de samenhang van het onderzoeksrapport is onduidelijk en de conclusies worden niet consequent geconfronteerd met andere standpunten. Meer dan eens respecteren de leerlingen de vooropgezette deadlines niet.

Uitrusting Er is een ruim vaklokaal dat verzorgd is ingericht en aangekleed. In het lokaal zijn een beperkte collectie vakliteratuur, enkele computers en projectiemateriaal voorhanden.

ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Evaluatiepraktijk Voor cultuurwetenschappen weerspiegelt de evaluatie de tekorten in het aanbod. In de tweede graad zit het knelpunt vooral in de relatief grote uitval van doelstellingen waardoor er problemen op het vlak van volledigheid en beheersingsniveau ontstaan. In de derde graad situeert het knelpunt zich in hoofdzaak in het te laag beheersingsniveau waarop heel wat doelen geëvalueerd worden. De meerderheid van de evaluatievragen mikt op het reproduceren van de kennis en de verbanden zoals ze in de lessen zijn aangebracht.

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Voor gedragswetenschappen is het probleem ernstiger. Wat de taken en de toetsen betreft, zijn er amper leerlingendocumenten van het vorig schooljaar ter beschikking. Dit is niet in overeenstemming met de regelgeving over het bewaren van documenten in het kader van de verantwoordingsplicht. Wat de examens betreft, blijkt uit het studiemateriaal dat een aantal vragen vooraf wordt meegedeeld. Sommige vragen zijn letterlijk dezelfde andere zijn sterk verwant. Deze aanpak ondermijnt de betrouwbaarheid van de evaluatie en de studiebekrachtiging. Bovendien weerspiegelen de examens de tekorten op het niveau van het onderwijsaanbod. Dit zorgt voor bijkomende problemen wat de evenwichtigheid, de volledigheid en het beheersingsniveau betreft.

Voor de onderzoekscompetentie zijn er op studierichtingsniveau afspraken over evaluatiecriteria en op schoolniveau over het aandeel van de scores in het dagelijks werk van de leerlingen. De evaluatiecriteria vragen om verdere verfijning. Ze zijn nog onvoldoende afgestemd op de vereisten van de specifieke eindtermen en onvoldoende transparant. Het gebrek aan transparantie is een gevolg van het feit dat de criteria niet zijn omschreven in termen van concreet en waarneembaar gedrag en niet gerelateerd zijn aan een beoordelingsschaal. De inbreng en de betrokkenheid van de leerlingen via zelf- en 'peerevaluatie' is evenwel waardevol.

De studieresultaten tonen aan dat de leerlingen die zwak scoren voor cultuur- en gedragswetenschappen ook problemen hebben voor meerdere vakken van de basisvorming. Dat heel wat leerling bovendien nog steeds kampen met taalbeheersingsproblemen, blijkt uit de zwakke resultaten voor Nederlands. Deze vaststellingen roepen vragen op bij de oriëntering alsook bij de instroom van leerlingen in deze studierichting.

Ook in het vervolgonderwijs slaagt de school er niet in om met haar leerlingen goede resultaten neer te zetten. Dit heeft ongetwijfeld te maken met de participatiegraad aan opleidingen op het niveau van een academische bachelor. Die is beduidend hoger dan het Vlaams gemiddelde. Sommige leerlingen maken irrealistische keuzes. Het studiesucces ligt zowel voor de professionele als voor de academische bachelor veel lager dan de Vlaamse referentiewaarden.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

Het studiemateriaal voor gedragswetenschappen ondersteunt het leerproces onvoldoende. In de tweede graad resulteert de selectie van specifieke onderdelen en opdrachten uit het leerwerkboek in een versnipperd en onsamenhangend geheel. Dit ondermijnt de structuur en creëert verwarring bij de leerlingen. In de derde graad is het curriculum gebaseerd op een zelf samengesteld studiepakket. Elke vorm van elementaire structuur ontbreekt: er is geen inhoudstafel en geen indeling in hoofdstukken. Het materiaal bestaat uit zelf ontwikkeld materiaal, kopieën uit leerwerkboeken en enkele schaarse extra bronnen. Het geheel is chaotisch, de vormgeving is slordig en de inhoudelijke uitwerking schommelt tussen ondermaatse oppervlakkigheid en matige wetenschappelijke onderbouwing. Globaal genomen kan het studiemateriaal geen enkele kwaliteitstoets doorstaan.

Op het vlak van preventieve leerbegeleiding zijn er enkele waardevolle initiatieven. Het lerarenteam investeert in activerende en taalstimulerende werkvormen als discussies, groepsopdrachten en studie-uitstappen. Het gebruik van een begrippenlijst in de tweede graad ondersteunt het leerproces van alle leerlingen en in het bijzonder dat van de taalzwakken. Waarom dit initiatief in de derde graad geen vervolg krijgt, is onduidelijk. Voor de onderzoekscompetentie is er specifiek leerlingenmateriaal ontwikkeld. Het materiaal is overzichtelijk en bevattelijk geformuleerd. Bij de realisatie van hun onderzoeksopdracht kunnen de leerlingen rekenen op kwaliteitsvolle procesbegeleiding in de vorm van frequente tussentijdse en doelgerichte feedback. Sommige leerlingen nemen deze feedback onvoldoende ter harte.

Ondanks het schoolintern 'watervalstelsel' engageert het lerarenteam zich wel om de leerlingen te helpen. Leerlingen met zwakke resultaten kunnen voor remediëring steeds bij het team terecht.

Deskundigheidsbevordering

Overleg

De vakgroepwerking en het overleg tussen het team en het beleid zijn onvoldoende doortastend om op de prioritaire pijnpunten een constructief antwoord te formuleren. Meer zelfs, zowel het beleid als de vakgroep hebben onvoldoende traditie in interne kwaliteitszorg om die prioritaire pijnpunten in kaart te brengen. Ook de netwerking met andere scholen uit de scholengroep en de samenwerking met de pedagogische begeleidingsdienst werden onvoldoende aangegrepen als hefboomen voor ontwikkelingsdynamiek en kwaliteitszorg.

De wisselingen in de opdrachten en in de samenstelling van het team hebben de stabiliteit van de vakgroep negatief beïnvloed. Het huidige team heeft zich vooral gefocust op overleg over studie-uitstappen en onderzoekscompetentie. Van diepgaande leerplanstudie en van het op elkaar afstemmen van de planningen van de beide opleidingsvakken is tot nog toe geen sprake.

Inbreuk(en) op regelgeving

Het niet bewaren van alle leerlingendocumenten conform de regelgeving (omzendbrief SO/2003/02)

3.1.1.9 Latijn in aso tweede graad in de studierichtingen Grieks-Latijn en Latijn; Grieks en Latijn in aso derde graad in de studierichtingen Grieks-Latijn, Grieks-wiskunde, Latijn-moderne talen, Latijn-wetenschappen en Latijn-wiskunde (leerplannen 2008/015, 2008/023 en 2010/033)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De evaluatie is valide. De materiële uitrusting voldoet.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

In de tweede graad worden de leerinhouden grammatica uit de eerste graad gerepeteerd en verder aangevuld. Het grammaticaonderwijs wordt aangeboden met apart oefenmateriaal en gebeurt weinig geïntegreerd in het lezen. In de derde graad repeteren de leerlingen op zelfstandige basis de nodige grammatica. De leerlingen beschikken over een naslagwerk grammatica dat door de leraren nog verder wordt aangevuld en geordend. Het aanleren van vocabularium gebeurt wel geïntegreerd in lectuur.

Lectuur en cultuur komen geïntegreerd aan bod. De hoeveelheid lectuur voldoet, maar kan door een betere integratie van grammatica en lectuur nog worden vermeerderd. Net als in de eerste graad hanteren de leraren de lineaire lectuurmethode, maar ze wordt nog niet systematisch en expliciet aan de leerlingen aangeleerd. Woordgroepen worden door de leraren zelf afgebakend maar nog niet alle leerlingen ondersteunen de lectuur met de door de leraar aanbevolen tekstmarkeringen. Het leesproces is zeer vertaalgericht, waardoor voor een aantal leerlingen het tekstbegrip veeleer via de vertaling in plaats van uit de Latijnse of Griekse brontekst tot stand komt. In beide graden is kwaliteitsvol lesmateriaal uitgewerkt, waarin de verschillende auteurs en genres worden gesitueerd in het historisch kader en met aandacht voor tekstbespreking, receptie en actualisering. De verwerking van het lesmateriaal gebeurt evenwel hoofdzakelijk leraargestuurd, onder meer in de derde graad Latijn waar het historisch overzicht filosofie ook een groot aantal lestijden in beslag neemt.

De specifieke eindtermen over onderzoekscompetentie worden in voldoende mate gerealiseerd. In de tweede graad zijn een aantal kleine opdrachten gericht op leren onderzoeken, met onder meer aandacht voor de verwerking van bronnenmateriaal. Uit de voorgelegde werkjes blijkt dat in een aantal gevallen de onderzoeksvraag en de conclusie ontbreken. In de derde graad werken de leerlingen met een logboek, waarin de verschillende fasen van het onderzoek worden doorlopen. De leerlingen vertrekken vanuit een klassiek tekstfragment en verwerken het tekstonderwerp verder in een hedendaags wetenschappelijk kader. De werkstukken getuigen van voldoende diepgang en taalvaardigheid. Sedert dit schooljaar wordt de onderzoeksvraag geïntegreerd in het werk.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht

Volledigheid

Beheersingsniveau

Transparantie

In beide graden is de evaluatie voldoende valide. In de tweede graad zijn er, net zoals bij de inoefening, aparte toetsen over grammatica en lectuur. In de examens worden grammatica en lectuur geïntegreerd bevraagd. Er wordt over alle gelezen teksten gepeild naar realia, tekstbegrip en vertaling, grammaticale verklaring en stilistische bespreking. In de derde graad verloopt de evaluatie volledig geïntegreerd. In beide graden is de evaluatie taxonomisch geclassificeerd, met een genuanceerde vraagstelling. Net als in de eerste graad zijn er toetsen over leesvaardigheid, maar deze zijn te weinig frequent om de leerlingen voor te bereiden op het examen.

Voor de evaluatie van de onderzoekscompetentie houdt men rekening met het proces en het product, zowel in de cijfers dagelijks werk als in het eindresultaat.

De leerlingresultaten variëren van licht onvoldoende tot goed. Er zijn weinig tekorten.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

In de lessen heerst een aangenaam en dynamisch leerklimaat. De leerlingen zijn geïnteresseerd en betrokken bij hun leerproces. De meeste lessen verlopen wel zeer leraargestuurd waardoor de verzelfstandiging en de probleemoplossing bij de leerlingen enigszins beperkt blijven. Het verder uitwerken van de leermethode en de leerlingen meer actief bij het leesproces betrekken moeten hieraan tegemoet komen.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Het vaklokaal klassieke talen is aangekleed met illustraties die naar de klassieke wereld verwijzen. De in het leerplan voorziene leermiddelen zijn voorhanden. Er is dynamisch gebruik van de digitale leermiddelen. De leerlingen beschikken over voldoende ICT-vaardigheden voor het uitvoeren van hun onderzoeksopdrachten. Op het digitale schoolplatform zijn bijkomende oefeningen en heel wat lesmateriaal ter beschikking.

3.1.1.10 Economie in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Economie-wetenschappen en Economie-wiskunde (leerplan 2006/042).

Voldoet niet

De leerplandoelstellingen worden vooral voor bedrijfsbeleid en recht onvolledig aangeboden. Er is onvoldoende aandacht voor de vaardigheidsgerichte leerplandoelstellingen en voor het realiseren van de eindtermen i.v.m. de onderzoekscompetentie. De evaluatiepraktijk is onvoldoende valide.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Voor micro- en macro-economie is de leerplanrealisatie nagenoeg volledig. Enkel de leerinhouden over groei-indicatoren, groeideterminanten en conjunctuurpolitiek op het einde van het tweede leerjaar zijn niet behandeld. Voor bedrijfsbeleid en recht zijn er veel meer hiaten in de leerplanrealisatie. In het eerste leerjaar kwamen de leerinhouden over handelen in crisissituaties en het einde van de onderneming helemaal niet aan bod. In het deel over personeelsbeleid werden de vergoeding van de arbeid en het sociale zekerheidsstelsel niet aangeboden. De school kan niet aantonen dat hiermee is rekening gehouden bij het opmaken van het jaarplan voor het tweede leerjaar. In het algemeen is de leerplanrealisatie gericht op het verwerven van kennis en te weinig op het ontwikkelen van vaardigheden die de leerlingen toelaten om die kennis doelgericht toe te passen in diverse contexten. Zo krijgen de leerlingen bijvoorbeeld onvoldoende de gelegenheid om gebruik te maken van ICT-toepassingen zoals een rekenblad.

De leerlingen verzamelen elke maand een actueel artikel, vatten het samen en schrijven een commentaar. Het cursusmateriaal zelf bevat echter onvoldoende relevante actuele contexten om de leerinhouden te kaderen of in te oefenen. In het tweede leerjaar voeren de leerlingen een onderzoeksopdracht uit. De moeilijkheidsgraad en de leerplanrelevantie van de onderzoeksvragen zijn echter te beperkt. Uit de voorgelegde werkstukken blijkt dat de diepgang van het uitgevoerde onderzoek en de kwaliteit van de rapportering niet voldoen aan de niveauvereisten van de derde graad.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Het klaslokaal van de derde graad is uitgerust met een computer met internetaansluiting en een beamer. Hiermee wordt het gebruik van een rekenblad bij sommige leerinhouden gedemonstreerd. De school beschikt verder over een computerlokaal, waar in het kader van de lessen economie onvoldoende gebruik van wordt gemaakt.

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De examens zijn representatief voor de behandelde leerplandoelen. Micro- en macro-economie en bedrijfsbeleid en recht staan elk op de helft van de punten. Op de examens staat de puntenverdeling duidelijk vermeld, wat bijdraagt tot de transparantie. De vragen peilen hoofdzakelijk naar de reproductie van kennis en in mindere mate naar eenvoudige toepassingsvaardigheden. Actuele en betekenisvolle contexten waarin de leerlingen hun kennis moeten hanteren, komen zelden voor in de uitgebreide examenopgaven. De validiteit van de examens kan in vraag gesteld worden aangezien examenvragen jaar na jaar in ongewijzigde vorm worden hergebruikt. De school kan onvoldoende leerlingendocumenten voorleggen om de evaluatie van het dagelijks werk in de derde graad te beoordelen. De school kan ook niet aantonen welke criteria zij gebruikt bij de evaluatie van de onderzoekscompetentie, noch wat het aandeel van proces- versus productbeoordeling hierin is. De school organiseert complementair twee wekelijkse lestijden in elk leerjaar met het oog op het toekennen van het attest over de basiskennis van het bedrijfsbeheer. Ze beschikt hiertoe per leerling over een checklist waarop ze aanduidt welke leerinhouden uit de omzendbrief SO 2008/01 aangeboden worden. De school kan evenwel onvoldoende leerlingendocumenten voorleggen om aan te tonen dat deze leerinhouden ook effectief en met de nodige diepgang bij alle leerlingen gerealiseerd en geëvalueerd worden. Ze laat de toekenning van het attest bovendien afhangen van het al dan niet slagen voor het vak economie en voor de studierichting in zijn totaliteit. Dit is in strijd met de ontkoppeling zoals bedoeld in punt 5 van deze omzendbrief en is een inbreuk op de regelgeving.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Het leerklimaat is aangenaam en veilig. De onderwijsleergesprekken laten voldoende ruimte voor inbreng en interactie van de leerlingen. Het door de vakgroep zelf ontwikkelde cursusmateriaal sluit nauw aan op het leerplan. Het lettertype van de cursus is aangepast aan leerlingen met dyslexie. De leerlingen vinden de diapresentaties met de samenvatting van de lessen terug op het elektronisch leerplatform. Ze hebben ook de mogelijkheid om bijkomende uitleg te vragen tijdens de pauzes.
Deskundigheidsbevordering <i>Overleg</i>	Het eigen onderwijskundig handelen wordt onvoldoende in vraag gesteld. Door de opdrachtenverdeling ontbreekt deels een klankbord dat toelaat om over de eigen onderwijspraktijk te reflecteren. In de vakgroep kent de graadoverstijgende samenwerking te weinig diepgang om de onderwijskwaliteit te bewaken en creatief te vernieuwen. Het formeel vakoverleg is beperkt. Het individueel opstellen van jaarplannen is veeleer een verplichte administratieve aangelegenheid dan een overlegmogelijkheid om de leerinhouden correct over de graad en het schooljaar te spreiden. Gezamenlijke reflectie en afspraken over duidelijke leerlijnen bijvoorbeeld rond leerplanrealisatie, actualiteitsinbreng, ICT, onderzoekscompetentie, en begeleid zelfstandig leren (zie de informatie vanuit het leerplan) ontbreken en zijn nochtans succesfactoren.
Inbreuk(en) op regelgeving	Het niet conform de regelgeving uitreiken van het bijkomende attest over de basiskennis van het bedrijfsbeheer (SO/2008/01) in de derde graad van de studierichtingen Economie- moderne talen, Economie-wetenschappen en Economie-wiskunde (wordt opgevolgd).

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

Uit de resultaten van beschikbare controles van externe organisaties, de interne dienst (preventieadviseur) en de externe dienst, blijkt dat er nog een aantal tekorten werden opgemerkt op het vlak van bewoonbaarheid en veiligheid. De school huist sinds 1 september 2012 in de voormalige gebouwen van de Hogeschool Universiteit Brussel. Hoewel deze gebouwen niet ideaal zijn om een secundaire school te huisvesten, werden reeds heel wat kleine en grote tekortkomingen weggewerkt. Toch ontsnappen een aantal punten aan de aandacht en blijken nog volgende tekorten.

Bewoonbaarheid en veiligheid van de leer- en werkomgeving:

Het laatste brandpreventieverslag dateert van 1976. De nodige stappen voor het bekomen van een nieuw verslag zijn gezet maar op het ogenblik van de doorlichting was dit nog niet voorhanden. Hoewel de school kan aantonen dat de brandblustoestellen onderhouden worden, kan er geen recent verslag voorgelegd worden. Dit geldt ook voor de keuring van de hoogspanningscabine, de keuring van de stookinstallatie en de brandhaspels. Sommige lokalen zijn klein voor het aantal leerlingen en genieten maar beperkt van natuurlijk licht. In het lokaal van het onderhoudspersoneel bevinden zich, zonder medeweten van de preventieadviseur, gevaarlijke onderhoudsproducten. Sommige noodverlichtingen werken niet maar dit werd opgenomen in het jaarlijks actieplan. De overdekte speelplaats is veel te klein voor het aantal leerlingen.

Gezondheid en hygiëne:

Er is een nipt tekort aan toiletten. Met het huidige leerlingenaantal blijkt dit echter geen knelpunt te zijn.

De school krijgt een gunstig advies beperkt in de tijd voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de gedeeltelijke systematiek waarmee de school de tekorten opspoort en de gedeeltelijke verbetering van de tekorten, vertrouwt de onderwijsinspectie erop dat het vereiste beleidsvoerend vermogen aanwezig is.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)	ja
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiesysteem met inbegrip van de remediëringmaatregelen	ja
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)	ja
Respecteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid De ideeën en acties die in de school aanwezig zijn of wenselijk worden geacht, werden recentelijk samengebracht in een visietekst. De algemene doelstelling beoogt dat leerlingen gemotiveerd en efficiënt studeren. De school beschouwt zichzelf daarbij als een leerlabo waarin de leerlingen een goede studiemethode ontwikkelen. Ook de schoolloopbaanbegeleiding wil men benutten om de optimale ontwikkeling van de leerling na te streven. De school wil via haar taalbeleid de taalbeheersing van het Nederlands ontwikkelen zodat dit geen struikelblok vormt bij het realiseren van de leerdoelen.

Er zijn nog weinig operationele doelstellingen geformuleerd, maar er worden aandachtspunten beschreven die daartoe kunnen bijdragen. De schoolleiding verwacht van de vakgroepen en individuele leraren dat ze op die manier preventief werken met aandacht voor de individuele noden van de leerlingen. Voor de vakoverschrijdende eindtermen leren leren rekent de schoolleiding op de implementatie via alle vakken. Recentelijk werden concrete onderdelen ervan toegekend aan de vakgroepen om het nastreven ervan te bewaken.

Ondersteuning De leerbegeleiding wordt structureel verweven met de GOK-werking rond de thema's preventie en remediëring van leer- en ontwikkelingsachterstanden en taalvaardigheidsonderwijs. De school investeert in uren voor de studieondersteuning, zowel in de eerste graad als in de bovenbouw. Deze worden gedeeltelijk aangewend om leerlingen individueel of in kleine groepen een studiemethode op maat aan te leren. Daarnaast zijn er remediëringslessen voor Frans, Engels, wiskunde, economie en gedrags- en cultuurwetenschappen. Leerlingen komen er terecht na de bespreking op de begeleidende klassenraad of na signalen van de vakleraren. Naast de structurele studieondersteuning voor een aantal vakken, gebeurt er curatieve leerbegeleiding ad hoc door de vakleraren. Daarbij horen ook vakantietaken bij tegenvallende resultaten. De zinnige invulling ervan varieert leraarafhankelijk. De opvolging van de leervorderingen van de individuele leerling is niet optimaal. De registratie van het verloop en het resultaat van de remediëringslessen en andere begeleidingsinitiatieven gebeurt nog onvolledig en weinig overzichtelijk. Dit hypothekeert een goede beeldvorming over de competenties van de leerling en een doeltreffend gebruik ervan, o.a. bij de oriëntering.

Voor het talenbeleid wordt een beroep gedaan op externe ondersteuning. De taalbeheersing van het Nederlands wordt in kaart gebracht op basis van een diagnostische test. De remediëring gebeurt via uren taalsteun. In de meeste klassen van de eerste graad zijn die onderdeel van het keuzegedeelte van de lessentabel, voor de leerlingen die Latijn volgen en in het eerste leerjaar van de tweede graad is het een vrijblijvend bijkomend lesuur. Daarnaast voorziet de school in richtlijnen en ondersteuning voor de integratie van het taalbeleid in de vakken. Uit de doorgelichte vakken blijkt dat een aantal vakgroepen het taalbeleid van de school voldoende integreren in hun lessen, maar in andere gevallen zijn het draagvlak en de uitvoering nog niet optimaal. De taalbeheersing Nederlands voldoet in de meeste klasgroepen en studierichtingen.

Voor de realisatie van de onderzoekscompetentie zijn er concrete afspraken op schoolniveau. Voor de vertaling van de verwachtingen m.b.t. differentiatie, het benutten van evaluatie als onderdeel van het leerproces en voor competentiegericht leren rekent de school op de professionaliteit en reflectie van de leraar zelf. De doorlichting wijst uit dat de aandacht voor en de kwaliteit van de uitwerking van de preventieve leerbegeleiding sterk leraarafhankelijk is. Er zijn een aantal voorbeelden van goede praktijk. Daarnaast hebben heel wat leraren er aandacht voor. Toch werken zij doorgaans volgens eigen inzicht aan enkele deelaspecten terwijl belangrijke stappen of voorwaarden aan de aandacht ontsnappen. Voor leerlingen met geattesteerde leerstoornissen worden individueel stimulerende, compenserende, remediërende en dispenserende maatregelen vastgelegd.

Doeltreffendheid De effecten van de taalsteun worden gemeten d.m.v. gestandaardiseerde testen. Het resultaat van haar inspanningen m.b.t. de studieondersteuning meet en evalueert de school niet. Ook de uitwerking van de verwachte of veronderstelde aandachtspunten wordt niet in kaart gebracht.

De attesteringsgegevens tonen aan dat de inbreng van gegevens over leerbegeleiding en de weerspiegeling ervan in de evaluatiegegevens op de delibererende klassenraad in de tweede leerjaren van de eerste en de tweede graad en/of de leerbegeleiding in het vervolgjaar van enkele studierichtingen onvoldoende leiden tot succesvolle schoolloopbanen.

Ontwikkeling De evaluatie van het taalbeleid leidt tot gerichte bijstellingen. De interne deskundigheid en externe ondersteuning staan garant voor een kwaliteitsvolle ontwikkeling.

Voor de implementatie van de preventieve leerbegeleiding in de vakken wordt nog weinig proactief gewerkt aan de deskundigheidsbevordering van de leraren. Leden van het kernteam volgden nascholing leerzorg.

4.2 Evaluatiepraktijk

Doelgerichtheid De school heeft haar globale visie op de leerlingenevaluatie uitgeschreven. De teksten met betrekking tot de evaluatie zijn te vinden in het schoolwerkplan, het schoolreglement en het leerlingenagenda. Verder is er de informatie voor het schoolteam, recentelijk verspreid over verschillende documenten en is hierdoor niet altijd even overzichtelijk. De visie wordt gecommuniceerd aan het lerarenteam via het elektronisch leerplatform en regelmatig onder de aandacht gebracht tijdens personeelsvergaderingen en via mededelingen. Men verwijst naar de eindtermen en leerplandoelen als uitgangspunt van de evaluatie. De impliciete visie is dat de leerlingenevaluatie moet dienen om de leerlingen te leren studeren, de leervorderingen van de leerlingen in kaart te brengen tijdens het schooljaar en op het einde van het schooljaar de klassenraad moet toelaten om de leerlingen correct te attesteren en te oriënteren naar de juiste studierichting. Verder is het evaluatiesysteem gericht op het voorbereiden van de leerlingen op het hoger onderwijs. Recentelijk komt de rol van de evaluatie als strategie om het leerproces te ondersteunen ook tot uiting in de documenten maar dit leeft zeker nog niet in de vakken.

Slechts over een beperkt aantal aspecten zijn op schoolniveau afspraken gemaakt. Die hebben betrekking op de toets- en examenfrequentie, het aantal rapportperiodes, de puntenverhouding dagelijks werk/examen en het gebruik van vakantietaken. Via het schoolreglement zijn de ouders en de leerlingen hierover voldoende geïnformeerd.

Over de inhoudelijke invulling van de evaluatie, de wijze van evalueren en de beoordeling van de onderzoekscompetentie werden recentelijk richtlijnen uitgewerkt op schoolniveau.

Ondersteuning De visietekst op evalueren en leerbeleid, het schoolwerkplan en de personeelsvergaderingen wijzen de personeelsleden op het belang van een kwaliteitsvolle evaluatie- en rapporteringspraktijk. Zo ondersteunt de school de visie op lerarenniveau met heel wat documenten. Dit leidt echter nog niet tot het algemeen gebruik ervan omdat blijkbaar niet alle leraren en vakgroepen voldoende vertrouwd zijn met het hanteren van deze documenten.

De beleidsopvatting van de evaluatiepraktijk stuurt duidelijk aan op een terugkoppeling naar leerplandoelstellingen in de toetsen en de examens. De schoolleiding moedigt de vakgroepen aan om aandacht te hebben voor de leerplangerichtheid van de evaluatie, voor evenwichtige en kwaliteitsvolle toetsen en examenvragen en voor gelijkgerichtheid. Ze heeft daartoe een aantal initiatieven genomen voor de bevordering van de professionaliteit op het vlak van de evaluatie- en rapporteringspraktijk. Met het oog op inhoudelijke ondersteuning heeft de schoolleiding een beroep gedaan op de pedagogische begeleidingsdienst. Ook een pedagogisch studiedag en diverse personeelsvergaderingen werden hieraan besteed.

Op leerlingenniveau is, vooral in de eerste graad de ondersteuning groot en krijgen de leerlingen veel kansen om een goede leerprestatie neer te zetten. Dat is zichtbaar in de, sedert vorige doorlichting, duidelijk gewijzigde attestering.

Doeltreffendheid Vanuit een groot vertrouwen in de professionaliteit van de vakgroepen en van de individuele leraren wordt de verantwoordelijkheid voor het bewaken van de validiteit en representativiteit van de evaluatie naar hun doorgeschoven. Deze aanpak vraagt echter een hoge mate van zelfsturing door de vakgroepen, die echter onvoldoende worden opgevolgd. Uit het erkenningsonderzoek blijkt dat niet alle vakgroepen en leraren zich met voldoende diepgang beraden over hun de evaluatie. De meeste leraren vullen de evaluatiepraktijk naar eigen inzichten en inschattingen in. Dit resulteert in een ongelijk beeld van de evaluatiepraktijk. Niet in alle vakgroepen zijn er gelijkgerichte afspraken over de inbreng van (vak)attitudes, de verhouding tussen kennis, inzicht en vaardigheden, proces en product. De evaluatie is niet altijd evenwichtig gespreid over de (competentiegerichte) leerplandoelen en van een voldoende hoog niveau. Parallelklassen krijgen niet altijd dezelfde examens. De vraagstelling in sommige examens is bovendien weinig doelgericht, omdat ze te veel formatieve en reproductieve elementen bevat die op zich weinig of niet indicatief zijn voor de hogere verwerkings- en beheersingsniveaus. De meeste vakgroepen geven ook geen voldoende brede invulling aan de evaluatie rekening houdend met een schoolvisie, de eindtermen, de leerplandoelstellingen en de aanbevelingen in de leerplannen.

De evaluatie blijkt een instrument voor probleemdetectie te zijn, maar ze stuurt het onderwijs- en leerproces nog onvoldoende. Wat betreft leerlingenresultaten beschikte de school niet over klasoverzichten. De school en de vakgroepen gebruiken de leerlingenresultaten dus niet als basis voor gezamenlijke reflectie over de onderwijs- en evaluatiepraktijk.

Positief is het gebruik van een zelfevaluatieblad bij de examens. Het laat de leerlingen toe gericht na te denken over de oorzaken van hun slagen en falen maar heeft verder weinig invloed op het onderwijsleerproces. Problematische resultaten resulteren doorgaans ook in een remediëringaanbod. Dit gebeurt over het algemeen consciëntieus, maar het is niet duidelijk of het aanbod altijd doeltreffend is afgestemd op de reële remediëringnoden. Vooral de inhoud en het groot aantal vakantietaken, soms voor meerdere vakken, is in dit opzicht aan evaluatie toe.

De datum, de aard en het onderwerp van de remediëring worden ook niet altijd zorgvuldig geregistreerd in het leerlingvolgsysteem. Procedures om de leerbegeleiding, de evaluatie en de deliberatie systematisch aan elkaar te koppelen ontbreken.

De school stelt een elektronisch leerlingvolgsysteem ter beschikking van het schoolteam en gebruikt een elektronisch rapportensysteem. Via interne nascholingen werden leraren gericht opgeleid tot het gebruik van het systeem. Ouders kunnen de leervorderingen van hun kinderen volgen via het elektronisch rapport.

De school heeft deliberatiecriteria ontwikkeld voor het nemen van eindbeslissingen. Volgens de schoolvisie is de deliberatieprocedure gericht op prospectief (her)oriënteren. Dit wordt doorgaans en vooral na de eerste graad mee onderbouwd door bevraging van leerlingen en ouders. De school streeft ernaar om slechts uitzonderlijk C-attesten toe te kennen. Uitmijkmogelijkheden voor C-attesten zijn vakantietaken, die gezien worden als remediëring en als uitgangspunt voor de begeleiding in het daaropvolgende schooljaar. Uit de notulen van de delibererende klassenraden alsook uit de studieresultaten van de leerlingen blijkt echter dat de school er een intern 'watervalstelsel' op nahoudt waarin de studierichting Humane wetenschappen zich op de onderste trede van de hiërarchie bevindt (zie erkenningonderzoek voor Humane wetenschappen).

Voor de meeste leerlingen wordt de eindbeslissing genomen op basis van elementen uit het leerlingendossier. Het leerlingvolgsysteem biedt hiervoor echter onvolledige informatie. Remediërende acties op vakniveau worden immers niet systematisch geregistreerd.

De regelgeving m.b.t. uitgestelde beslissingen wordt nageleefd: zij zijn nog veeleer uitzonderlijk. Hoewel er een duidelijk en analyserend document bestaat voor een goed onderbouwde motivering van B- en C-attesten met verwijzing naar geboden remediëring, verwijst men in de praktijk doorgaans enkel naar de vaktekorten.

De afspraken m.b.t. de rapportcommentaren worden niet helemaal opgevolgd. Op enkele uitzonderingen na, is de commentaar doorgaans opbouwend en positief geformuleerd, maar de analyse van de leervorderingen is meestal weinig diepgaand en zelden gekoppeld aan gerichte remediëringvoorstellen.

Ontwikkeling De evaluatiepraktijk is een aandachtspunt van de scholengemeenschap en dit thema was de voorbije jaren onderwerp van overleg. Op het niveau van de SG en de school werden enkele initiatieven genomen ter optimalisering van de evaluatiepraktijk en was er aandacht voor deskundigheidsbevordering. Op de pedagogische studiedagen kwamen aspecten van evaluatie aan bod.

De school houdt de gegevens over de studieresultaten, de attestering, de adviezen en de vakantiewerken van de leerlingen bij. Ze analyseert deze echter nog niet systematisch met het oog op zelfevaluatie van de evaluatie- en deliberatiepraktijk. Naar aanleiding van de nakende doorlichting is het directieteam evenwel van start gegaan met zelfevaluatie op basis van de kwaliteitswijzer. Klasonvoldoendes op jaarbasis voor een vak komen ook voor. Hiermee toont de school aan dat de meeste leerlingen de doelstellingen van het leerplan niet bereiken. Opvallend is dat deze jaaronvoldoendes dan soms genegeerd worden bij deliberaties. In de vakgroepen is er nog geen aandacht voor zelfreflectie op basis van de leerlingenresultaten.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

- Leiderschap** De schoolleiding is in handen van de directeur, die voor de schoolorganisatie en de dagelijkse werking wordt bijgestaan door twee graadcoördinatoren. Het leiderschap is vooral gericht op het uitbouwen van het schoolbeleid, op de aansturing van de schoolorganisatie en op het bewaken van de UNESCO-doelstellingen. Voor de praktische vormgeving wordt het directieteam bijgestaan door een ‘tussenkader’ bestaande uit personeelsleden met specifieke functies zoals de vakgroepvoorzitters en de coördinatoren voor het preventie-, taal-, en remediëringsbeleid. De functies zijn omschreven en zijn voor het personeel duidelijk. De directie grijpt de functionerings- en evaluatiegesprekken aan om verbeteracties te implementeren. Het geheel resulteert in een vorm van gedeeld leiderschap waarbij de directie zich sturend, maar toch laagdrempelig en beschikbaar opstelt voor leraren, leerlingen en ouders. Het resultaat is een aangenaam leer- en leefklimaat waarin de leerlingen zich doorgaans goed voelen. Het concretiseren van de uitgezette beleidsvisie verdient verdere aandacht. Ook het valide evalueren, de optimalisatie van de vakgroepwerking, het bewaken van de leerplanrealisatie en het integreren van ICT in het leerproces vormen verdere aandachtspunten voor het beleid.
- Het atheneum organiseert op de Campus De Toverfluit te Sint-Jans-Molenbeek de basisoptie Latijn. Er is echter geen verbondenheid, noch samenwerking tussen de beide scholen. Zij profileren zich elk met hun eigen aanbod en onderwijskundig beleid.
- Visieontwikkeling** Aansluitend bij het pedagogisch project van het gemeenschapsonderwijs wil de school gelegen in Brussel, kruispunt van vele talen en culturen, haar leerlingen vertrouwd maken met het UNESCO-gedachtengoed. Verder wil de school vanuit haar totaalvisie en haar aanbod van studierichtingen de leerlingen voorbereiden op vervolgstudies in het hoger onderwijs. Om haar project waar te maken, beschikt de school over een beleidsplan en recentelijk uitgeschreven visieteksten over heel wat aspecten van de schoolwerking. De concretisering van bovenstaande verwachtingen is maar beperkt uitgewerkt in operationele doelen en concrete actieplannen. Toch heeft de schoolleiding ten aanzien van een aantal aspecten van de schoolwerking reeds de nodige veranderingen op gang gebracht. Het beschikbare beleidsplan vormt alvast het kader om toekomstgericht te werken rond schooleigen prioritaire thema's. Het beleid verwacht dat vakgroepen en individuele leraren binnen deze krijtlijnen hun verantwoordelijkheid opnemen. Een gerichtere opvolging van de implementatie dringt zich weliswaar op.
- Besluitvorming** De schoolleiding overlegt met de diverse decretaal verplichte participatieorganen. Het vormt echter een uitdaging voor het beleid om het informeel overleg te bewerkstelligen en alle personeelsleden te betrekken in de besluitvorming. Zo was op school een pedagogische raad actief. Door de lauwe interesse van het personeel is deze doodgebloed en vervangen door een nieuw overlegplatform waar de vakgroepvoorzitters een grote rol in spelen. Indien de nodige bereidheid gevonden wordt bij alle personeelsleden vormt dit orgaan alvast een troef om in de toekomst de visie verder te operationaliseren en de werkpunten uit dit verslag aan te pakken.

Verder overlegt de directie via personeelsvergaderingen en pedagogische studiedagen maar ook het digitale platform en de opendeurpolitiek van de directie dragen bij tot de besluitvorming. Ook de ouderraad levert een belangrijke bijdrage aan de goede schoolwerking. Heel wat leden nemen de school ter harte en worden actief lid. Via de leerlingenraad koppelt het directieteam tevens belangrijke onderwerpen terug.

Kwaliteitszorg Het beleid erkent het belang van interne en externe kwaliteitszorg. De krijtlijnen van een cyclische kwaliteitsbewaking zijn uitgetekend in een visietekst, maar deze zijn nog maar deels omgezet in strategische en operationele doelstellingen. De vakgroepen krijgen alvast een grotere verantwoordelijkheid toegewezen en worden actief aangezet tot reflectie over hun onderwijskundig handelen. Zo moeten zij onder andere instaan voor het bewaken van de leerplangerichtheid en de validiteit van de evaluatie. Hoewel dit een belangrijke opstap kan vormen tot de optimalisatie van de onderwijskwaliteit zijn nog niet alle personeelsleden overtuigd van het nut hiervan. Dit blijkt ook uit de onvoldoende leerplanrealisatie die voor verschillende vakken bij de doorlichting wordt vastgesteld. Schoolintern verzamelt het beleid een aantal gegevens over input-, proces- en output van de schoolwerking. De school wendt deze gegevens nog onvoldoende aan om zicht te krijgen op haar rendement (zie problematiek van watervalsysteem en zwakke resultaten in het hoger onderwijs). Het vormt voor de school nog een uitdaging om de vertaling van de prioriteiten in doelgerichte acties op langere termijn vast te leggen.

Talenbeleid Het talenbeleid van de school is hoofdzakelijk gericht op het taalbeleid Nederlands. De school heeft een duidelijke visie op en een degelijk uitgebouwde werking voor de ondersteuning van het Nederlands voor haar groeiende groep anderstalige, zowel Franstalige als allochtone leerlingen. Een aantal coördinatoren en een werkgroep taalbeleid geven het taalbeleid met groeiende deskundigheid en betrokkenheid vorm.

Er is voor het taalbeleid een jaarlijks schoolwerkplan uitgewerkt waarin de leerlingenpopulatie, de doelstellingen op de verschillende schoolniveaus, de geplande acties en de professionaliseringsinitiatieven worden in kaart gebracht. Alle leerlingen worden bij de instroom met een aantal gestandaardiseerde tests getoetst op de verschillende vaardigheden van het Nederlands. De school biedt in de eerste graad voor de leerlingen zonder optie Latijn het vak taalsteun binnen het lessenpakket aan. Voor de leerlingen met keuze Latijn is er voor dit vak een extra-curriculair aanbod. Ook andere externe initiatieven en projecten ondersteunen de taalvaardigheid Nederlands, onder meer een posterproject met schooltaalwoorden en leesbegeleiding. In de tweede en derde graad werd een leesportfolio ingevoerd.

Op basis van een effectmeting op het einde van het eerste en tweede leerjaar van de eerste graad wordt de leerwinst nauwkeurig in kaart gebracht in het leerlingenvolgsysteem en ook aan de ouders gecommuniceerd. Het merendeel van de leerlingen bereikt op het einde van de eerste graad de leerplandoelstellingen Nederlands. Indien nodig wordt de taalsteun in het eerste leerjaar van de tweede graad voortgezet. Uit observaties van de doorgelichte vakken blijkt dat de taalbeheersing van de leerlingen voldoet.

De school streeft naar een groeiend draagvlak voor het taalbeleid Nederlands in de zaakvakken en maakt daarin vorderingen via het gebruik van de schooltaalwoorden uit het posterproject, aandacht voor talige evaluatie en ophijsting van vakgebonden terminologie.

De coördinatoren en de leden van de werkgroep verhogen hun professionaliteit door een aantal academische nascholingsinitiatieven. Ook binnen de scholengemeenschap is de deskundigheid voor het taalbeleid Nederlands degelijk uitgebouwd. Ze garandeert een degelijke ondersteuning voor de school. Inzake kwaliteitszorg wordt het volledige schoolwerkplan binnen de werkgroep taalbeleid jaarlijks geëvalueerd en bijgestuurd. De taalondersteuners van de scholengemeenschap voeren jaarlijks een grondige evaluatie op basis van een sterktezwakteanalyse uit, met aanbevelingen voor aanpassingen.

Deliberatie Het beleid en het schoolteam getuigen van voldoende ontwikkelingsdynamiek om ook toekomstgericht kwaliteitsonderwijs te verstrekken. Het beleidsvoerend vermogen en de aanwezigheid van interne expertise doet de inspectie besluiten het geformuleerde tekort voor Latijn in de basisoptie Latijn niet op te nemen in het eindadvies.

Inbreuken op de regelgeving De regelgeving met betrekking tot de lesbijwoning in een andere school wordt niet gerespecteerd conform het Besluit van de Vlaamse Regering van 17/12/2010 houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs art 136/1,1°,6°.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het waken over een aangenaam leer- en leefklimaat.
- Het ontwikkelen en implementeren van het taalbeleid Nederlands.
- Het leveren van remediëringsinspanningen door een aantal personeelsleden.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het zich beschikbaar opstellen van het directieteam.
- Het ontwikkelen van een schooleigen visie voor een aantal processen.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het realiseren van de leerplandoelstellingen op basis van een degelijke leerplanstudie in een aantal vakken.
- Het afstemmen van de evaluatie op de leerplanvisie en de leerplandoelstellingen.
- Het implementeren van de specifieke eindtermen in verband met de onderzoekscompetentie in een aantal polen.
- Het integreren van ICT in het leerproces.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het optimaliseren van de vakgroepwerking.
- Het valide evalueren.
- Het motiveren van de B- en C-attesten en het koppelen aan de leerbegeleiding en de oriëntering.
- Het registreren van remediëringsinitiatieven.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het concretiseren van de beleidsvisie.
- Het beleidsmatig aansturen, ondersteunen en opvolgen van de leerplanrealisatie.
- Het opvolgen van de vakgroepwerking.
- Het uitbouwen van de interne kwaliteitszorg.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het nastreven van de VOET.
- De realisatie van de leerplandoelstellingen voor economie in aso tweede graad in de studierichting Economie.
- De realisatie van de leerplandoelstellingen voor economie in aso derde graad in de studierichting Economie-moderne talen, Economie-wetenschappen, Economie-wiskunde.
- De realisatie van de leerplandoelstellingen voor Latijn in de basisoptie Latijn (geen opvolging).
- De realisatie van de leerplandoelstellingen voor het vak techniek in de eerste graad A-stroom.
- De realisatie van de leerplandoelstellingen voor cultuur en gedragswetenschappen in aso in tweede en derde graad in de studierichting Humane wetenschappen.
- De bewoonbaarheid en veiligheid en de gezondheid en hygiëne van de leer en werkomgeving.

Wat betreft de regelgeving

- Het toekennen van het getuigschrift bedrijfsbeheer conform de regelgeving (omzendbrief SO 2008/01). (wordt opgevolgd)
- Het bewaren van de leerlingendocumenten conform de regelgeving (omzendbrief SO 2003/02).
- Het respecteren van de voorwaarden voor het laten volgen van lessen in een andere school (Codex art 136/1, 1°, 6°).

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 1 A	techniek	
Graad 1 Grieks-Latijn	techniek	
Graad 1 Latijn	techniek	
Graad 1 Moderne wetenschappen	techniek	
Graad 2 ASO Economie		economie
Graad 2 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragwetenschappen
Graad 3 ASO Economie-moderne talen		economie
Graad 3 ASO Economie-wetenschappen		economie
Graad 3 ASO Economie-wiskunde		economie
Graad 3 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragwetenschappen

- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **31-01-2017** opnieuw een controle uit.

8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Het inspectieteam stelde volgende inbreuk(en) vast:

Het niet toekennen van het getuigschrift bedrijfsbeheer conform de regelgeving (SO 2008/01).

Om deze inbreuk(en) op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **31-01-2017** opnieuw een controle uit.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Christian POTLOOT de inspecteur-verslaggever	Serge ALGOET de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	